

Erika Saviniemi

SAKON MUUNTORANGAISTUS – TUOMIOSTA TÄYTÄNTÖÖNPANOON

Sakonmuuntoasioiden käsittelyopas kansliahenkilökunnalle

SAKON MUUNTORANGAISTUS – TUOMIOSTA TÄYTÄNTÖÖNPANOON

Sakonmuuntoasioiden käsittelyopas kansliahenkilökunnalle

Erika Saviniemi
Opinnäytetyö
Kevät 2022
Liiketalous
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalous, Taloushallinto

Tekijä: Erika Saviniemi

Opinnäytetyön nimi: Sakon muuntorangaistus - tuomiosta täytäntöönpanoon

Työn ohjaaja: Suvi Röytiö

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2022

Sivumäärä: 32 + 19 liitettä

Tässä opinnäytetyössä esittelen sakon muuntorangaistusprosessin kokonaisuudessaan, lainvoimaisesta tuomiosta sakon täytäntöönpanoon. Opinnäytetyön teoriaosuuden liitteeksi laadin toiminnallisena opinnäytetyönä yksityiskohtaisen sakonmuuntoasioiden käsittelyoppaan kansliahenkilökunnalle.

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimii työnantajani Oulun kärjäoikeus. Opinnäytetyön liitteenä oleva sakonmuuntoasioiden käsittelyopas tulee Oulun kärjäoikeuden sakonmuuntoasioiden parissa työskentelevien kärjäsihteereiden käyttöön. Opas tulee helpottamaan käytännön työtä sekä toimimaan ohjeistuksena ja apuna uusien kärjäsihteereiden perehdyttämisessä Oulun kärjäoikeudessa. Opas on laadittu erilliselle asiakirjalle.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuus kattaa koko sakon muuntorangaistusprosessin mukaan lukien muiden sidosryhmien toimenpiteet prosessissa. Teoriaosuus sisältää tuomioistuimen toimintaa ohjaavat säännökset, jotka ohjaavat kärjänotaarien ja kärjäsihteerien toimia sakonmuuntoasioiden käsittelyssä. Opinnäytetyön ulkopuolelle jää sidosryhmiä koskevat säännökset aiheen laajuuden rajaamisen vuoksi ja opinnäytetyön painottuessa liitteenä olevaan sakonmuuntoasioiden käsittelyoppaaseen kansliahenkilökunnalle.

Tässä opinnäytetyössä on käytetty lähdeaineistona sakon täytäntöönpanolakia ja valtioneuvoston asetusta sakon täytäntöönpanosta sekä muita sakon muuntorangaistusprosessiin vaikuttavia lakeja ja valtioneuvoston asetuksia. Käytetyn lähdeaineiston lisäksi olen hyödyntänyt opinnäytetyössäni oman työkokemukseni antamaa empiristä tietoperustaa. Olen toiminut Oulun kärjäoikeudessa sakonmuuntovastuusihteerinä syyskuusta 2021 lähtien.

Tämän opinnäytetyön liitteenä oleva opas on kärjäoikeuden käyttöön soveltuva pitkälläkin ajalla, sillä se on muokattavissa käytäntöjen muuttuessa ja mahdollisten lakimuutosten vaikuttaessa käsittelijöiden toimenpiteisiin.

Asiasanat: Oulun kärjäoikeus, sakon muuntorangaistus, kärjäsihteeri, käsittelyopas, toiminnallinen opinnäytetyö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Program in Business Economics, Financial Administration

Author: Erika Saviniemi

Title of thesis: Conversion sentence for unpaid fines – from a final decision to the enforcement of fines

Supervisor: Suvi Röytiö

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2022

Number of pages: 32 + 19

This thesis presents the entire process of conversion sentence for unpaid fines, from a final decision to the enforcement of fines. A detailed guide to hearings on converted fine matter for the office staff was drafted as an appendix for the theory section of this thesis.

The mandator of this thesis is the District Court of Oulu, my current employer. The guide to hearings on converted fine matters added as an appendix is aimed for the use of district court secretaries working in converted fine matters at the District Court of Oulu. The aim of the guide is to make practical work easier and to provide instruction on the orientation of new district court secretaries at the District Court of Oulu. The guide was drafted on a separate document.

The entire process of conversion sentence for unpaid fines, including measures taken by other constituent groups, is detailed in the theory section of this thesis. Provisions guiding the court of law and the actions of both district court secretaries and court notaries in converted fine matters are included in the theory section.

The Act on the Enforcement of Fines and enforcement of fines issued by government decree as well as other acts on conversion sentence for unpaid fines was used as source material for this thesis. Additionally, empirical data provided by my own work experience was utilized. I have worked as the district court secretary responsible for converted fines at the District Court of Oulu since September 2021.

Keywords: District court of Oulu, district court secretary, functional thesis

SISÄLLYS

LYHENTEET JA KÄSITTEET	6
1 JOHDANTO	7
2 TUOMIOISTUIMET	8
2.1 Käräjäoikeus tuomioistuinyksikkönä	8
2.2 Oulun käräjäoikeus.....	9
3 VANKEUDEKSI MUUNNETTAVA SAKKO.....	11
4 SAKON MUUNTORANGAISTUS	13
4.1 Oikeusrekisterikeskuksen toiminta	13
4.1.1 Oikeusrekisterikeskus	13
4.1.2 Oikeusrekisterikeskuksen tehtävät sakon täytäntöönpanossa	14
4.2 Ulosottolaitoksen toiminta.....	15
4.3 Etsintäkuuluttaminen	17
4.4 Haastaminen	18
4.5 Syyttäjän toiminta	19
4.6 Tuomioistuimen toiminta.....	20
4.6.1 Käsittely tuomioistuimessa.....	20
4.6.2 Päätöksen lykkäys	21
4.6.3 Päätös.....	21
4.6.4 Oikaisu	22
4.7 Täytäntöönpano	22
4.7.1 Oikeusrekisterikeskuksen toiminta lainvoimaisen päätöksen jälkeen.....	23
4.7.2 Ulosottolaitoksen toiminta lainvoimaisen päätöksen jälkeen.....	23
4.7.3 Muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäys	23
4.7.4 Sakon maksaminen vankilassa	25
5 OPPAAN LAATIMINEN	26
6 POHDINTA	28
LÄHTEET.....	31
LIITTEET	33

LYHENTEET JA KÄSITTEET

HE	Hallituksen esitys
Notes	Käräjäoikeuden käytössä oleva asianhallinta-järjestelmä
OK	Oikeudenkäymiskaari 4/1734
PL	Suomen perustuslaki 731/1999
RL	Rikoslaki 39/1889
ROL	Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997
SakkoTPA	Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta 789/2002
SakkoTPL	Laki sakon täytäntöönpanosta 672/2002
SRML	Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010
TIL	Tuomioistuinlaki 673/2016
VankA	Valtioneuvoston asetus vankeudesta 548/2015
VankL	Vankeuslaki 767/2005

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö esittelee sakon muuntorangaistusprosessin kokonaisuudessaan. Opinnäytetyössä esitellään myös toimeksiantajana toimiva Oulun kärjäoikeus. Opinnäytetyön liitteenä on toiminnallisena opinnäytetyönä toteutettu sakonmuuntoasioiden käsittelyopas kansliahenkilökunnalle. Opas tulee toimeksiantajan käyttöön Oulun kärjäoikeuteen.

Opinnäytetyö on pääasiassa lainopillinen tutkimus. Siinä käsitellään sakon muuntorangaistukseen liittyvä lainsäädäntö. Liitteenä olevassa oppaassa kuvataan kärjäsihteerin työn vaiheet sakon muuntorangaistusprosessissa. Opinnäytetyön teoriaosuudessa on käsitelty koko muuntorangaistusprosessi, sisältäen siis myös muiden sidosryhmien toiminta prosessissa. Opas on kuitenkin rajattu koskemaan vain kärjäsihteerin tehtäviä kärjäoikeudessa, koska se on toimeksiantajan kannalta riittävä.

Suoritin ammattiharjoitteluni keväällä 2021 Oulun kärjäoikeudessa 3. osastolla summaaristen asioiden yksikössä. Harjoittelun jälkeen siirryin työskentelemään 3. osaston notaariyksikköön ja minusta tuli sakonmuuntovastuusihteerin. Olen toiminut sakonmuuntovastuusihteerinä syyskuusta 2021 alkaen. Sain ehdotuksen toimeksiantajalta tehdä opinnäytetyö liittyen sakonmuuntoihin. Koin, että oman ammatillisen kehityksen kannalta opinnäytetyö liittyen sakon muuntorangaistukseen olisi kannattava. Tarkoituksena on ymmärtää mitä sakon muuntorangaistusprosessi tarkoittaa ja mitä se sisältää. Tavoitteena on luoda kattava kokonaiskuva aiheesta ja toimiva opas kansliahenkilökunnan käyttöön.

2 TUOMIOISTUIMET

Suomen tuomioistuinorganisaation perusteet on säädetty jo perustuslaissa. Perustuslain mukaan tuomiovaltaa Suomessa käyttävät riippumattomat ja vakinaiset tuomioistuimet, ylimpänä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Yleisiä tuomioistuinta ovat kärjäoikeudet ja hovioikeudet korkeimman oikeuden lisäksi. Yleisiä hallintotuomioistuinta ovat alueelliset hallinto-oikeudet korkeimman hallinto-oikeuden lisäksi. (Suomen perustuslaki 731/1999, 9:98 §.)

1.1 Kärjäoikeus tuomioistuinyksikkönä

Kärjäoikeuden tehtävistä säädetään tuomioistuinlaissa. Kärjäoikeudet toimivat ensimmäisenä oikeusasteena. Kärjäoikeudet käsittelevät rikos-, riita- ja hakemusasioita (Tuomioistuinlaki 673/2016, 2:1 §). Kärjäoikeudet käsittelevät ja ratkaisevat käsiteltäviä asioita niin istunnoissa kuin kansliassa. Kärjäoikeuden puheenjohtajana voi toimia laamanni, kärjätuomari tai kärjänotaari. (TIL 2:2 §.) Suomessa on yhteensä 20 kärjäoikeutta, Ahvenanmaan, Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Helsingin, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan ja Varsinais-Suomen kärjäoikeudet (TIL 2:3 §).

Kärjäoikeudessa on kanslia tai tarpeen tullen useampi kanslia ja istuntopaikka (TIL 2:4 §). Kärjäoikeuksien kansliat ovat avoinna valtion virastoissa noudettavana työaikana kello 8.00–16.15. Asiakkaille tarjotaan kansliassa tarpeellista opastusta ja neuvontaa menettelyyn liittyvissä kysymyksissä. Tuomioistuin ei saa kuitenkaan antaa asianajollisia neuvoja. Kärjäoikeuden päällikkönä toimii laamanni. Ratkaisuja kärjäoikeudessa antaa laamanni, kärjätuomarit, tuomioistuinharjoittelua suorittavat kärjänotaarit ja erityisen koulutuksen saanut kansliahenkilökunta. Joidenkin rikosasioiden käsittelykokoonpanossa on myös maallikkojäseniä eli lautamiehiä. (Tuomioistuinlaitos 2021.)

Kärjäoikeudet käsittelevät sakon muuntorangaistukset ensimmäisenä oikeusasteena. Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia voidaan käsitellä maksuvelvollisen asumis- tai tapaamispaikan kärjäoikeudessa. Muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa kärjäoikeus on

päätösvaltainen myös silloin, kun siinä on yksi puheenjohtaja. (Laki sakon täytäntöönpanosta 672/2002, 3:29 §.)

2.1 Oulun käräjäoikeus

Oulun käräjäoikeus sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla. Oulun käräjäoikeuden kansliat sijaitsee Oulussa ja Ylivieskassa. Oulun käräjäoikeuden istuntopaikat ovat Oulussa, Ylivieskassa ja Kuusamossa. Oulun käräjäoikeuden tuomiopiiri on Pohjois-Pohjanmaan maakunta, jonka toimialueeseen kuuluu Alavieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hailuodon, Iin, Käsämäen, Kalajoen, Kempeleen, Kuusamon, Limingan, Lumijoen, Merijärven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisen, Oulun, Pudasjärven, Pyhäjärven, Pyhäjoen, Pyhännän, Raahen, Reisjärven, Sievin, Siikajoen, Siikalatvan, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven, Vaalan ja Ylivieskan kunnat. Maa-oikeusasioissa Oulun käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakunta, pois lukien Kuusamon, Taivalkosken ja Pudasjärven kunnat. Yrityssaneerauksissa ja ulosottovalitusasioissa Oulun käräjäoikeuden tuomiopiiri käsittää myös Kainuun ja Lapin käräjäoikeuksien tuomiopiirit Oulun käräjäoikeuden tuomiopiirin lisäksi. (Tuomioistuinlaitos 2022.)

Oulun käräjäoikeus toimii jakautuneena kolmeen lainkäyttöosastoon ja hallinto-osastoon. 1. osasto käsittelee riita-asiat ja sen vastuulle kuuluu myös Ylivieskan kanslia. 2. osasto jakautuu käräjäyksikköön ja tiedoksiantoyksikköön. 2. osaston käräjäyksikkö käsittelee rikosasiat. Tiedoksiantoyksikkö vastaa tiedoksiannoista. 3. osasto jakautuu tuomaryksikköön, notaariyksikköön ja summaaristen asioiden yksikköön. Hallinto-osasto jakautuu hallintoyksikköön ja kirjaamoon. Käräjäoikeuden tuomareita ovat laamanni ja muut käräjätuomarit. Oulun käräjäoikeudessa tuomareiden ohella lainkäyttötoimintaan osallistuu käräjänotaarit, lautamiehet, maa-oikeusasioiden erityisjäsenet, lapsiasioiden asiantuntija-avustajat sekä delegointimääräyksellä käräjäsihteerit. (Oulun käräjäoikeus 2020, 8.)

Oulun käräjäoikeudessa sakon muuntorangaistukset käsitellään 3. osastoon kuuluvassa notaariyksikössä. Tuomioistuinharjoittelua suorittava käräjänotaari ratkaisee sakon muuntorangaistukset itsenäisesti, eli sakon muuntorangaistuksen tuomioistuinkokoonpanoon kuuluu yksi puheenjohtaja. Käräjänotaari istuu sakon muuntorangaistuskäsittelyt yksin. Notaariyksikön käräjäsihteerit avustavat käräjänotaareita sakon muuntorangaistusasioiden käsittelyssä käräjäoikeudessa.

Vuonna 2020 sakonmuuntoasioita saapui Oulun käräjäoikeuteen 517. Niiden osuus kaikista Oulun käräjäoikeuteen saapuneista asioista oli 1,6 prosenttia. Vuonna 2020 sakonmuuntoasioita ratkaistiin saman verran kuin niitä saapui eli 517 asiaa. Vuonna 2016 sakonmuuntoja saapui ja ratkaistiin 650. Vuonna 2017 sakonmuuntoja saapui 587 ja niitä ratkaistiin saman verran. Vuonna 2018 sakonmuuntoja saapui aikaisempaa vähemmän, 494 asiaa, jotka ratkaistiin kaikki. Vuonna 2019 sakonmuuntoja saapui 482, joista myös kaikki ratkaistiin. (Oulun käräjäoikeus 2020, 20.)

3 VANKEUDEKSI MUUNNETTAVA SAKKO

Suomessa käytössä olevat rangaistuslajit ovat rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus ja ehdoton vankeus. Erityisiä rangaistuksia ovat alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta nuorisorangaistus sekä virkamiehiä varten varoitus ja viraltapano. (Rikoslaki 39/1889, 6:1 §.) Sakon muuntorangaistus on rangaistus, jossa sakkoon tuomitun maksamaton sakko muunnetaan ehdottomaksi vankeudeksi.

Sakkoon tuomitulle, joka ei ole maksanut saatavaa eikä sitä ole saatu häneltä perittyä, on maksamatta olevan sakon sijaan määrättävä muuntorangaistuksena vankeutta. Myös maksamaton uhkasakko on muunnettava vankeudeksi, jos tuomioistuin on tuominut sen oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tai se on määrätty ulosottokaaren nojalla. Muut uhkasakot eivät ole muuntokelpoisia. Sakkoa ei saa tietyissä tilanteissa muuntaa vankeudeksi. Sakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi, jos sakko on määrätty sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukaisessa menettelyssä, maksamatta olevia päiväsakkoja on vähemmän kuin 16 tai sakkoon johtanut rikos on tehty alle 18-vuotiaana. (RL 2 a:4 §.)

Muuntorangaistuksen pituus määräytyy maksamattomien päiväsakkojen lukumäärän mukaan tai maksamattoman uhkasakon euromäärän mukaan. Neljä maksamatonta päiväsakkoa vastaa yhtä päivää vankeutta, jos muunnettavien päiväsakkojen lukumäärä ei ole neljällä jaollinen, ylijääviä päiväsakkoja ei muunneta. Jos päiväsakosta on maksettu vain osa, katsotaan päiväsakko tällöin maksamattomaksi. Euromääräisenä tuomitun uhkasakon jokainen täysi 30 euroa vastaa yhtä päivää vankeutta. Määrätyn muuntorangaistuksen vähimmäispituus on neljä päivää ja enimmäispituus 40 päivää. Samalla kertaa voidaan muuntaa useampi sakko, mutta muunnettavista sakoista määrätään vain yksi muuntorangaistus. Uhkasakko rinnastetaan tällöin sakkoon. (RL 2 a:5 §.)

Tuomioistuin voi jättää sakon tai sen osan muuntamatta tietyissä tilanteissa. Tuomioistuin voi määrätä muuntorangaistuksen myös säädettyä lyhemmäksi, mutta kuitenkin vähintään neljäksi päiväksi. Tuomioistuin voi jättää muuntorangaistuksen määräämättä, jos muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon sakotetun henkilökohtaiset olosuhteet tai terveydentila, sakotetun osallistuminen sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteisiin tai sakotetulle muusta rikoksesta tuomittu vankeusrangaistus tai yhteiskuntaseuraamus. Jos määrätään

muuntorangaistusta yhteisestä sakkorangaistuksesta, tuomioistuimen tulee arvioida sellaisten sakkojen osuus yhteisestä rangaistuksesta, joita ei saa muuntaa vankeudeksi ja jättää se muuntamatta vankeudeksi. (RL 2 a:6 §.)

Tuomioistuin voi jättää uhkasakon muuntamatta tietyissä tilanteissa. Tuomioistuin voi määrätä muuntorangaistuksen myös säädettyä lyhemmäksi, mutta kuitenkin vähintään neljäksi päiväksi. Tuomioistuin voi jättää maksamattoman uhkasakon sijasta tuomittavan muuntorangaistuksen määräämättä, jos päävelvoitetta on kokonaan tai osaksi noudatettu tai muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon velvoitetun henkilökohtaiset olosuhteet, päävelvoitteen noudattamatta jättämisestä hänelle aiheutuneet muut seuraukset tai muut seikat. (RL 2 a:7 §.)

1.1.2021 astui voimaan muutos, jonka mukaan sakkomenettelyssä voidaan määrätä 6 sakkoa samankaltaisesta teosta edeltävän vuoden aikana, seitsemäs samankaltainen teos käsitellään rikosprosessina tuomioistuimessa. Tuomioistuimessa käsitelty asia tulee täten osaksi muuntorangaistusjärjestelmää. (HE 178/2018, 13.) Sakkorangaistukseen johtavaa rikkomusta ei saa käsitellä laissa sakon ja rikesakon määräämisestä säädettyssä menettelyssä, jos rikkomuksen tehneelle on sen lain mukaisesti annettu rikkomusta edeltävän vuoden aikana tehtyjen rikkomusten perusteella yhteensä vähintään kuusi sakkomääräystä tai rangaistusmääräystä ja tekojen samankaltaisuus osoittaa kokonaisuutena arvioiden piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010, 1:1 §).

4 SAKON MUUNTORANGAISTUS

Sakon muuntorangaistus on rangaistus, jossa sakkoon tuomitun maksamaton sakko muutetaan ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. Sakon täytäntöönpanosta vastaa oikeusrekisterikeskus. Lainvoimaisen tuomion jälkeen saatavaa perii ensin oikeusrekisterikeskus. Jos oikeusrekisterikeskuksen toiminta ei tuota tulosta siirtyy asia ulosottolaitokselle. Jos ulosottolaitos ei saa perittyä saatavaa, tulee tuomittu haastaa sakon muuntorangaistusmenettelyyn. Muuntorangaistuksen määrää käräjäoikeus. Muuntorangaistus päätöksen jälkeen tuomitulla on edelleen mahdollisuus suorittaa saatava ja näin välttää vankeusrangaistus.

4.1 Oikeusrekisterikeskuksen toiminta

Velallisella on oikeus saatavan maksamiseen ennen kuin täytäntöönpanoon ryhdytään. Oikeusrekisterikeskus toimittaa saatavan ollessa osittain maksamaton tai kokonaan maksamaton, tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta, maksukehotuksen velalliselle. Saatavan täytyy pohjautua lainvoimaiseen tuomioon, jotta sitä voidaan alkaa periä. Oikeusrekisterikeskus voi sopia velallisen kanssa maksuajasta ja maksusuunnitelmasta. Lopuksi oikeusrekisterikeskus hakee ulosottoa, jos saatava on edelleen maksukehotuksen jälkeen maksamatta tai jos maksukehotusta ei ole lähetetty.

4.1.1 Oikeusrekisterikeskus

Oikeusrekisterikeskus on oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva virasto, jonka tehtävänä on: toimia oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sen mukaisesti kuin niistä erikseen säädetään sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille. Oikeusrekisterikeskus huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä sekä käyttää valtion puhevaltaa näissä tehtävissä. Oikeusrekisterikeskus huolehtii oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvan yksikön toimeksiannosta tutkimustarkoituksiin käytettävien rekisterien ylläpidosta ja niihin liittyvistä tehtävistä ja huolehtii oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa siten kuin palvelusopimuksissa on sovittu. (Laki oikeusrekisterikeskuksesta 625/2012, 1 §.) Oikeusrekisterikeskuksessa on noin 180 työntekijää, joista noin

60 työskentelee täytäntöönpano-, rekisterinpito ja tiedonhallintatehtävissä (Oikeusrekisterikeskus 2013).

Oikeusrekisterikeskuksen toiminta jakautuu eri toimialoihin. Toimialoja on neljä: tietopalvelut, järjestelmäpalvelut, sidosryhmäpalvelut ja hallintopalvelut. Organisaation eri toimialat toimivat kaikki tiivisti yhteistyössä toistensa kanssa. Tietopalveluiden-toimiala jakautuu rekisteripalveluihin, täytäntöönpanopalveluihin ja tiedonhallintapalveluihin. (Oikeusrekisterikeskus 2020.) Tietopalveluiden-toimiala vastaa oikeusrekisterikeskuksen laissa määritetystä tehtävästä: huolehtia sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä sekä käyttää valtion puhevaltaa näissä tehtävissä (Oikeusrekisterikeskus 2017).

Oikeusrekisterikeskus ylläpitää sakkorekisteriä, johon viranomaisten täytäntöönpanoa varten toimittamien ilmoitusten tiedot kootaan. Sakkorekisterin tietojen käsittelyyn ovat oikeutettuja Oikeusrekisterikeskuksen virkamiehet siltä osin kuin se on tarpeen heidän virkatehtävien suorittamiseksi. (SakkoTPL 5:46 §.) Sakkorekisteri sisältää täytäntöönpanotehtävien suorittamista varten seuraamuksen kohteena olevan henkilön tunniste- ja yhteystiedot henkilötunnus mukaan lukien, seuraamuksen laadun ja määrän, suoritettut täytäntöönpanotoimet ja niiden ajan, kertyneet rahamäärät, täytäntöönpanon esteet sekä muut täytäntöönpanotehtävien suorittamisen kannalta tarpeelliset tiedot (SakkoTPL 5:47 §).

4.1.2 Oikeusrekisterikeskuksen tehtävät sakon täytäntöönpanossa

Sakon täytäntöönpano lähtee liikkeelle oikeusrekisterikeskuksen perintätoimista. Oikeusrekisterikeskus aloittaa perintätoimet, kun seuraamus on täytäntöönpanokelpoinen. Seuraamus on täytäntöönpanokelpoinen, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. (SakkoTPL 1:2 §). Oikeusrekisterikeskus saa tiedot lainvoimaisista ratkaisuksista ja lainvoimaisista tuomioista, kun oikeushallinnon viranomaisen ilmoittaa ratkaisustaan merkitsemällä sitä koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösjärjestelmään. (SakkoTPL 1:4 §). Tietojen välityminen täytäntöönpanojärjestelmään kestää asiasta riippuen muutamista päivistä muutamaan kuukauteen (Oikeusrekisterikeskus 2019).

Oikeusrekisterikeskuksen tulee varata maksuvelvolliselle maksutilaisuus. Täytäntöön pantavan sakon ja muun rahamääräisen seuraamuksen (saatavan) ensimmäisenä asteena määräävän viranomaisen saamista osalta on oikeusrekisterikeskuksen varattava maksuvelvolliselle tilaisuus maksaa saatava heti. (SakkoTPL 2:5 §.) Maksuvelvollisella on mahdollisuus maksaa tuomittu määrä seuraamuksen ensimmäisenä oikeusasteena määränneen tuomioistuimen antamalla tilisiirtolomakkeella. Maksuvelvollisella on oikeus suorittaa sakko jo ennen seuraamusta koskevan ratkaisun täytäntöönpanokelpoiseksi tulemista. (SakkoTPL 2:6 §.)

Oikeusrekisterikeskus tarkastaa onko maksuvelvollinen suorittanut seuraamuksen ennakoon ennen täytäntöönpanoon ryhtymistä. Jos saatava on kokonaan tai osittain maksamatta, oikeusrekisterikeskuksen on kehotettava maksuvelvollista tiedossa olevaan osoitteeseensa lähetetyllä kehoituksella siinä asetetussa lyhyessä määräajassa suorittamaan maksamatta oleva rahamäärä. Maksukehotusta ei tarvitse kuitenkaan lain mukaan lähettää, jos sitä voidaan aikaisemman täytäntöönpanon takia tai muusta syystä pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos ulosottoon tapahtuva täytäntöönpano saattaisi vaarantua. (SakkoTPL 2:7 §.) Oikeusrekisterikeskuksen on haettava ulosottoa, jos maksukehotusta ei lähetetä tai jos lähetetty maksukehotus ei ole johtanut saatavan maksamiseen (SakkoTPL 2:8 §). Asia siirtyy ulosottoperintään noin kuukauden kuluttua maksukehotuksen lähettämisestä (Oikeusrekisterikeskus 2019).

Oikeusrekisterikeskus voi pyynnöstä myöntää maksuaikaa täytäntöön pantavana olevan saatavan suorittamiseen. Maksuaikaa voidaan myöntää koko rahamäärälle tai sen osalle enintään vuodeksi, kun maksuvelvollinen ei sairauden, työttömyyden, asevelvollisuuden suorittamisen tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene ilman kohtuutonta haittaa heti suorittamaan saatavaa. Erittäin painavista syistä maksuaikaa voidaan myöntää pidemmäksikin aikaa. Jos on aihetta olettaa, että maksuvelvollinen ei maksuajan myöntämisestä huolimatta täytä suoritusvelvollisuuttaan täysimääräisesti, ei maksuaikaa saa myöntää. (SakkoTPL 2:14 §.)

4.2 Ulosottolaitoksen toiminta

Asian siirryttyä ulosottoon pyritään edelleen sakon vapaaehtoiseen maksamiseen (Tapani & Tolvanen 2016, 229). Kun oikeusrekisterikeskus siirtää asian ulosottoon, täytyy ulosottomiehen kehottaa maksuvelvollista täyttämään maksuvelvollisuutensa lyhyessä määräajassa (Sakko TPL 2:10

§). Ulosottolaitos toimittaa maksuvelvolliselle maksukehotuksen. Maksukehotukseen asetettu eräpäivä on yleensä kahden viikon kuluttua kehotuksen lähettämisestä (Ulosottolaitos 2020). Maksukehotusta ei tarvitse antaa, jos sitä voidaan aikaisemman täytäntöönpanon takia tai muusta syystä pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos täytäntöönpano saattaisi vaarantua (SakkoTPL 2:10 §). Maksukehotuksen lisäksi velalliselle toimitetaan ilmoitus, jossa kerrotaan, että saatava, jollei sitä vapaaehtoisesti suoriteta, voidaan periä häneltä ulosottoimin ja että, jollei vankeudeksi muunnettavissa olevaa sakkoa saada ulosottoiminkaan perityksi, maksuvelvollinen tullaan haastamaan muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin. Ilmoituksessa maksuvelvolliselle kerrotaan myös, että maksuvelvollisella on mahdollisuus saada pyynnöstä maksuaikaa. (SakkoTPL 2:10 §.)

Ulosottolaitos voi myöntää oikeusrekisterikeskuksen lisäksi maksuaikaa velalliselle. Ulosottomies voi antaa velallisen pyynnöstä maksuaikaa enintään kolme kuukautta, jos siihen on erityisen painavat syyt. Myös ulosottolaitos voi laatia velallisen kanssa maksusuunnitelman. (Ulosottolaitos 2021.) Maksusuunnitelma voidaan sisällyttää velallisen aiempaan ulosottoasioiden varten laadittuun maksusuunnitelmaan (SakkoTPL 2:16 §).

Laissa sakon täytäntöönpanosta 13 pykälässä säädetään maksujen kohdentamisesta. Jos maksuvelvollisen maksamat varat eivät riitä kaikkien häneltä samalla kertaa sakon täytäntöönpano laissa säädettyssä järjestyksessä ulosottoimin perittävien saatavien suorittamiseksi, kertyneet varat on käytettävä ensin vankeudeksi muunnettavissa olevan sakon maksamiseen. Maksu on lisäksi osoitettava niin, että useasta muunnettavasta sakosta tai muusta saatavasta maksu kohdennetaan aikaisemmin määrätyle. (SakkoTPL 2:13 §.)

Jos saatava on ulosottoimin perittävänä, tulee oikeusrekisterikeskuksen ilmoittaa ulosottomiehelle maksusuoritukset, jotka se on saanut muutoin kuin ulosoton kautta. Oikeusrekisterikeskuksen tulee myös ilmoittaa ulosottomiehelle täytäntöönpanon päättymisestä myös muun syyn kuin saatavan maksamisen vuoksi. (Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta 789/2002, 2:8 §.)

Jos ulosottolaitos ei saa perittyä saatavaa maksuvelvolliselta, palautuu asia oikeusrekisterikeskukselle. Ulosottolaitos toimittaa oikeusrekisterikeskukselle estetodistuksen maksuvelvollisesta. (SakkoTPL 2:19 §.) Oikeusrekisterikeskus etsintäkuuluttaa maksuvelvollisen yleisimmin ulosottolaitoksen toimittaman estetodistuksen perusteella (Tapani & Tolvanen 2016, 234).

4.3 Etsintäkuuluttaminen

Oikeusrekisterikeskus etsintäkuuluttaa maksuvelvollisen, jos vankeudeksi muunnettavissa olevaa sakkoa ei saada ulosottoimin perittyä hänen omaisuudestaan ja jos hänen olinpaikkansa on tuntematon tai hänen voidaan olettaa pakoilevan perintätoimenpiteitä. Etsintäkuuluttaminen käsittää poliisimieheen kohdistetun poliisin tietojärjestelmään toimitetun kehotuksen periä maksuvelvollisen tavatessaan sakon täytäntöönpano laissa määritetyn saatavan tai haastaa maksuvelvollisen muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin. (SakkoTPL 2:19 §.)

Etsintäkuulutuksessa mainitaan saatavan maksamista ja maksusuorituksen tilittämistä varten tarvittavat tiedot sekä toimenpiteen syy, pyydyt toimenpiteet, kuuluttava viranomainen, kuulutuksen vanhentumisajankohta ja muut kuulutuksen valvonnassa tarvittavat tiedot. Etsintäkuulutus voidaan tehdä, kun ulosotto toimittaa velallisesta estetodistuksen tai kun oikeusrekisterikeskuksen käytävissä olevien tietojen mukaan maksuvelvollinen on vailla vakinaista osoitetta, asuu ulkomailla tai jos ulosottomiehen mahdollisuuksia tavoittaa maksuvelvollinen voidaan muista vastaavista syistä pitää huonoina. (SakkoTPL 2:19 §.)

Etsintäkuulutus on peruutettava, jos täytäntöönpano on päättynyt. Jos maksuvelvollinen on haastettu muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin tai jos haastamiselle taikka muuntorangaistuksen määräämiselle on laissa säädetty este, tulee etsintäkuulutus myös peruuttaa. Kuulutus tulee oikaista, jos järjestelmään tallennetuissa tiedoissa tapahtuu muutoksia. Maksun vastaanottajan tulee viivytyksettä ilmoittaa oikeusrekisterikeskukselle maksusta, jotta etsintäkuulutus voidaan peruuttaa. (SakkoTPL 2:20 §.)

Tässä vaiheessa Oikeusrekisterikeskus voi myös luopua sakon täytäntöönpanosta. Oikeusrekisterikeskus saa luopua sakon täytäntöönpano laissa säädettyssä täytäntöön pantavan vähäisen saatavan, saatavan vähäisen maksamatta olevan osan taikka kauan tuloksettomassa perinnässä olleen saatavan tai sen osan täytäntöönpanosta. (SakkoTPL 2:21 §.) Oikeusrekisterikeskus saa luopua täytäntöönpanosta, jos täytäntöön pantava saatava tai sen maksamatta oleva osa on pienempi kuin 10 euroa. Täytäntöönpanosta voidaan luopua myös, jos saatava tai sen maksamatta oleva osa on pienempi kuin 350 euroa, saatavaa koskevan lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun antamisesta tai julistamisesta on kulunut viisi vuotta ja perintätoimenpiteiden

perusteella on todennäköistä, ettei maksamatta olevaa saatavaa saada perittyä. (SakkoTPA 2:9 §.)

4.4 Haastaminen

Maksuvelvollinen täytyy haastaa muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin, jos vankeudeksi muunnettavissa olevaa täytäntöönpanokelpoista sakkoo ei saada täysimääräisesti häneltä perittyä, eikä ilmene syytä jatkaa kyseisen saatavan perintää. Maksuvelvollista ei kuitenkaan saada haastaa muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin, jos maksuvelvollinen on suorittamassa asevelvollisuutta, on reservin kertausharjoituksessa tai palvelemissa aseettomana tai siviilipalvelusmiehenä. Maksuvelvollista ei saa haastaa myöskään siinä tilanteessa, jos hänelle on myönnetty yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen velkajärjestely. (SakkoTPL 3:24 §.)

Maksuvelvollisen haastaa muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin haastemieslain ensimmäisessä tai kuudennessa pykälässä mainittu virkamies antamallaan haasteella. Yleisimmin haastamisen suorittaa haastemieslain kuudennessa pykälässä mainitut virkamiehet, poliisi tai ulosottomies. (Haastemieslaki 1986/505, 6 §.) Ulosottomies haastaa omat asiakkaansa, jotka ovat tavoitettavissa. Haastamisia suorittaa myös haastemieslain kuudennessa pykälässä mainitut rajavartiolaitoksen ja vankeinhoitolaitoksen viranomaiset. (Tapani & Tolvanen 2016, 234.)

Haasteessa maksuvelvollinen kutsutaan saapumaan tuomioistuimeen vastaamaan syyttäjän vaatimukseen muuntorangaistuksen määräämisestä ja ilmoitetaan käsittelyn ajankohta ja -paikka. Haastetulle ilmoitetaan haastamisen yhteydessä, että asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Haastetulle ilmoitetaan myös mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen vastine tuomioistuintielle ennen asian käsittelyä. Maksuvelvolliselle annetaan haastamisen yhteydessä vahvistetun kaavan mukainen lomake eli haastetodistus, joka sisältää tiedot maksamatta olevista sakoista. (SakkoTPL 3:25 §.)

Maksuvelvolliselle varataan ennen oikeudenkäyntiä vähintään kuukausi aikaa maksaa muunnettavana oleva sakko, jonka mukaan käsittelypäivä määräytyy. Tähän kuitenkin on sakon täytäntöönpano laissa määritelty poikkeuksia. Jos maksuvelvollinen on jo haastettu muuntorangaistuksen

määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin, saadaan hänet muusta sakosta haastaa samaan oikeudenkäyntiin, vaikka tähän olisi alle kuukausi. Oikeudenkäynnissä läsnä olevaan maksuvelvolliseen voidaan ilman haastamistakin kohdistaa vaatimus muuntorangaistuksen määräämisestä. (SakkoTPL 3:26 §.)

Maksuvelvolliselle on haastettaessa ilmoitettava mahdollisuudesta suorittaa sakko, josta hänet haastetaan muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin. Maksuvelvollisella on siis mahdollisuus suorittaa sakko ennen oikeudenkäyntiä. Hänelle annetaan tilisiirtolomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla tarvittavat tiedot sakon maksamista varten ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten. (SakkoTPL 3:27 §.) Maksuvelvolliselle annetaan haastamisen yhteydessä tiedot saatavan määränneestä viranomaisesta, saatavan perusteena olevasta ratkaisusta, maksamatta olevasta määrästä, perintätunnuksesta ja maksun vastaanottavan viranomaisen tiliyhteydestä (SakkoTPA 3:11 §).

4.5 Syyttäjän toiminta

Syyttäjä saa tiedot haastamisesta joko oikeusrekisterikeskukselta tai ulosottomieheltä. Haastamisen suorittanut virkamies toimittaa haastetodistuksen kappaleen viralliselle syyttäjälle ja oikeusrekisterikeskukselle. Jos ulosottomies suorittaa haastamisen, hän toimittaa tietojärjestelmään viralliselle syyttäjälle muuntorangaistuksen määräämistä varten sakkoa ja sen maksutilannetta koskevat tiedot. Kun taas haastamisen on suorittanut muu haastamiseen oikeutettu virkamies, tiedot syyttäjälle toimittaa oikeusrekisterikeskus. Virallinen syyttäjä laittaa muuntorangaistuksen määräämistä koskevan asian vireille käräjäoikeudessa toimittamalla sinne muuntorangaistusvaatimuksen ja tiedot sakosta ja sen maksutilanteesta. (SakkoTPA 3:12 §.)

Syyttäjä saa tietyissä tilanteissa luopua muuntorangaistusvaatimuksesta. Syyttäjä saa jättää vaatimatta muuntorangaistuksen määräämistä maksamattoman sakon sijaan, jos muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon: sakotetun henkilökohtaiset olosuhteet tai terveydentila, sakotetun osallistuminen sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteisiin tai sakotetulle muusta rikoksesta tuomittu vankeusrangaistus tai yhdyskuntaseuraamus. Syyttäjä saa peruuttaa päätöksensä luopumisesta vain, jos asiassa ilmenneen uuden selvityksen mukaan on perustunut olennaisesti puutteellisiin tai virheellisiin tietoihin. (SakkoTPL 3:28 §.) Syyttäjät ovat

tyytyneet kuitenkin muuntorangaistusvaatimusten muodolliseen tarkastamiseen, eivätkä he yleensä jätä muuntorangaistusvaatimuksia tekemättä (Tapani & Tolvanen 2016, 208).

Valtioneuvoston asetuksessa säädetään haastamisen jälkeen tapahtuneen suorituksen ilmoittamisesta. Jos haastamisen jälkeen saatavaan on saatu suoritus, tulee maksun vastaanottajan ilmoittaa asiasta viivytyksettä syyttäjälle. Ilmoitus tulee tehdä, jos muuntorangaistuksen määräämiseen liittyvä sakko on maksettu kokonaan tai osittain sen jälkeen, kun haastetodistus on lähetetty syyttäjälle, mutta kuitenkin ennen kuin kärjäoikeus on antanut asiassa ratkaisun. (SakkoTPA 3:13 §.)

4.6 Tuomioistuimen toiminta

Virallinen syyttäjä saattaa muuntorangaistuksen määräämistä asian vireille kärjäoikeudessa. Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia käsitellään maksuvelvollisen asumis- tai tapauspaikan kärjäoikeudessa. Kärjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Kärjäoikeus antaa muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa päätöksen.

4.6.1 Käsittely tuomioistuimessa

Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia käsitellään rikosasioiden oikeudenkäynnistä voimassa olevassa järjestyksessä. Muuntorangaistusvaatimuksen esittää syyttäjä. Jos maksuvelvollinen haluaa tulla asiassa kuulluksi, tulee hänen saapua tuomioistuimen käsittelyyn. Asia voidaan ratkaista maksuvelvollisen poissaolosta huolimatta, jos hän ei ilmoita laillisesta esteestä. Maksuvelvollisella on oikeus toimittaa kirjallinen vastine tuomioistuimen kansliaan. Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia voidaan käsitellä myös käyttäen teknistä tiedonvälitystapaa, jos tuomioistuin harkitsee sen soveliaaksi. (SakkoTPL 3:30 §.) Videoyhteyden käytölle on tarvetta etupäässä tilanteessa, jossa sakotettu on vankilassa jonkin muun syyn takia ja haluaa osallistua sakon muuntorangaistusasian käsittelyyn. Tällöin vanki kutsutaan tuomioistuimeen sakon muuntorangaistusasian käsittelyä varten. Myös syyttäjä voi osallistua asian käsittelyyn videoyhteyden välityksellä. (HE 200/2017, 20.)

4.6.2 Päätöksen lykkäys

Tuomioistuin voi lykätä käsittelyä vain tietyissä tilanteissa. Tuomioistuin voi lykätä muuntorangaistusta määräämistä koskevan asian, jos sakon maksutilannetta täytyy selvittää tai jos maksuvelvollisen heikkoa taloudellista asemaa ja siihen johtaneita syitä täytyy selvittää. (SakkoTPL 3:31 §.) Tuomioistuin voi lykätä muuntorangaistusta koskevan asian käsittelyä myös, jos sen täytyy selvittää sakotetulle muusta rikoksesta tuomittua vankeusrangaistusta tai yhdyskuntaseuraamusta (RL 2a:6.1 §). Tuomioistuin voi lykätä käsittelyä myös, jos sen täytyy selvittää onko muuntorangaistusta pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon velvoitetun henkilökohtaiset olosuhteet, päävelvoitteen noudattamatta jättämisestä hänelle aiheutuneet muut seuraukset tai muut seikat (RL 2a:7 §). Käsittelyn tultua lykätyn muun syyn kuin sakon maksutilanteen selvittämistä varten, tulee tuomioistuimen ilmoittaa maksuvelvolliselle uusi käsittelyajankohta ja uhka poissaolon varalta. Jos maksuvelvollinen ei ole ollut käsittelyssä läsnä ja asiaa lykätään maksutilanteen selvittämistä varten, ei ilmoittamista maksuvelvolliselle tarvitse tehdä. (SakkoTPL 3:31 §.)

4.6.3 Päätös

Käräjäoikeuden antama ratkaisu muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa on päätös. Päätöksen tulee sisältää tarpeelliset tiedot käsittelystä, asianosaisista, vaatimuksista, vastauksista, todistelusta ja tuomioistuimen toimenpiteistä. Päätökseen kirjattava selostus muunnettavista sakoista voidaan korvata luettelolla. (SakkoTPL 3:32 §.) Käräjäoikeuden on lähetettävä päätös Oikeusrekisterikeskukselle kultakin kuukaudelta ennen seuraavan kuukauden 15. päivää. Päätöstä ei saa kuitenkaan lähettää ennen tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan päättymistä. Jos asiassa ilmoitetaan tyytymättömyyttä, päätöstä ei saa lähettää ennen kuin on selvinnyt, valitetaanko asiassa. (Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta 1:3 §.) Joissakin tilanteissa käräjäoikeus ei voi antaa sakon muuntorangaistusasiassa ratkaisua. Käräjäoikeuden tulee ilmoittaa viralliselle syyttäjälle, jos se havaitsee, että asian ratkaisemiselle on este (SakkoTPA 3:15 §). Asia palautuu oikeusrekisterikeskukselle uudelleen haastettavaksi esimerkiksi silloin, jos maksuvelvollinen on haastettu sakon muuntorangaistusasian käsittelyyn liian myöhään.

4.6.4 Oikaisu

Muuntorangaistuksen määränneen kärjäoikeuden on tietyissä tilanteissa oikaistava antamaansa päätöstä. Kärjäoikeuden on korjattava päätöksessä oleva kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin rinnastettava selvä virhe (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997, 11:9 §). Tämän lisäksi kärjäoikeuden on myös oikaistava päätös syyttäjän tai oikeusrekisterikeskuksen ilmoituksesta. Päätös oikaistaan vastaamaan maksamatta olevaa määrää, jos päätöksen julistamisen jälkeen ilmenee, että maksuvelvollinen on ennen julistamista maksanut osan tai kaikki vankaudeksi muunnetuista sakoista. (SakkoTPL 3:33 §.) Kun muuntorangaistus määrätään, vankeudeksi muunnetun sakon perimistä ei saa jatkaa ulosottotoimin. Perimistä jatketaan, jos muuntorangaistusta ei määrätä. (SakkoTPL 3:34 §.)

Kärjäoikeuden ratkaisu tulee lainvoimaiseksi, jos asianosaiset eivät saata asiaa hovioikeuden tutkittavaksi. Asianosaisen, joka haluaa valittaa kärjäoikeuden ratkaisusta, tulee ilmoittaa seitsemän päivän määräajassa tyytymättömyyttään ratkaisuun, muuten valitusoikeus asiassa menetetään. Tyytymättömyyden ilmoitus tulee tehdä virka-aikaan mennessä. Tyytymättömyyden ilmoitus on muutoksenhaun edellytys, mutta ei edellytä tekemään valitusta. Tyytymättömyyttä voidaan ilmoittaa joko suullisesti tai kirjallisesti asian ratkaiselle kärjäoikeudelle tai sen kansliaan. (Oikeudenkäymiskaari 4/1734, 25:6 §.) Tämän jälkeen asianosaisen on puhevallan menettämisen uhalla toimitettava kirjallinen valituskirjelmä liitteineen kärjäoikeuden kansliaan. Valituskirjelmä on jätettävä säädetyssä 30 päivän määräajassa ratkaisun julistamis- tai antamispäivästä. Kärjäoikeuden tehtävänä on informoida asianosaisia heidän valitusoikeudestaan. Kärjäoikeus päättää hyväksyykö vai hylkääkö se tyytymättömyyden ilmoituksen. Jos tyytymättömyyden ilmoitus hyväksytään, tulee kärjäoikeuden toimittaa asianosaiselle valitusosoitus. Kärjäoikeuden tulee toimittaa saapuneet valituskirjelmät liitteineen hovioikeuteen. (OK 25:11 §.)

4.7 Täytäntöönpano

Täytäntöönpanovaiheessa sakon muuntorangaistukseen tuomitulle varataan vielä useita mahdollisuuksia välttää vankeusrangaistus. Ulosottomies vastaa tuomiton toimittamisesta vankilaan. Jos ulosottomies ei tavoita tuomittua, tulee hänet etsintäkuuluttaa. Täytäntöönpanoa voidaan lykätä myös lainvoimaisen tuomion jälkeen tietyin perustein.

4.7.1 Oikeusrekisterikeskuksen toiminta lainvoimaisen päätöksen jälkeen

Kun käräjäoikeuden ratkaisu on lainvoimainen, oikeusrekisterikeskuksen tulee lähettää vielä maksuvelvolliselle maksukehotus. Maksukehotus on täytäntöönpanovaiheessa sisällöltään samanlainen kuin oikeusrekisterikeskuksen ensimmäinen perintätoimena lähetetty maksukehotus. Oikeusrekisterikeskus voi myöntää maksuvelvolliselle myös täytäntöönpanovaiheessa maksuaikaa. Oikeusrekisterikeskuksen on haettava muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa, jos maksuvelvollinen ei suorita maksuvelvollisuuttaan maksukehotuksessa määrätystä ajasta tai oikeusrekisterikeskuksen myöntämässä maksuajassa. Oikeusrekisterikeskuksen tulee hakea muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa sen paikan ulosottomieheltä, jossa muuntorangaistukseen tuomittu asuu tai oleskelee. Ulosottomiehen tulee huolehtia siitä, että tuomittu toimitetaan rangaistuslaitokseen. (SakkoTPL 3:36 §.)

4.7.2 Ulosottolaitoksen toiminta lainvoimaisen päätöksen jälkeen

Ulosottomies antaa sakon muuntorangaistukseen tuomitulle päätöksen, joka sisältää tiedot vankilaan ilmoittautumisajankohdasta ja sijoitusvankilasta. Tuomittu passitetaan suorittamaan sakon muuntorangaistus rikosseuraamuslaitoksen laatiman sijoitusohjeen mukaan määräytyvään vankilaan. Jos tuomittu ilmoittaa haluavansa avolaitokseen ja allekirjoittaa vankeuslain 4 luvun 9 pykälän mukaisen päihitteettömyysilmoituksen, tulee ulosottomiehen ilmoittaa asiasta rikosseuraamusalueen arviointikeskukseen. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa muuntorangaistukseen tuomitun vankilaan passittamisesta rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikköön. Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön tulee ilmoittaa ulosottomiehelle, jos tuomittu ei saavu vankilaan määrättyä ilmoittautumisajankohtana. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 548/2015, 2:9 §.) Sakon muuntorangaistukseen tuomittu voidaan etsintäkuuluttaa, jos katsotaan että tuomittu pakoilee täytäntöönpanoa tai tuomittua ei tavoiteta, eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville (VankA 2:10 §).

4.7.3 Muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäys

Muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä tietyissä tilanteissa. Sekä ulosottomiehillä että poliisimiehellä, joka tapaa sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa varten etsintäkuulutetun henkilön on tiedusteluvollisuus. Heidän on selvitettävä, onko muuntorangaistuksen täytän-

töönpanon lykkäämiselle mahdollinen peruste. Muuntorangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä, jos muuntorangaistukseen tuomittu on suorittamassa asevelvollisuutta, reservin kertausharjoituksissa tai palvelemissa aseettomana tai siviilipalvelusmiehenä taikka jos tuomitulle on myönnetty yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen velkajärjestely. Lisäksi jos etsintäkuulutuksen perusteella tavattu tuomittu ilmoittaa pyytävänsä lykkäystä tai on hoidettavana päihdehuollon laitoksessa, tulee poliisimiehen viivytyksettä ottaa yhteyttä ulosottomieheen. (SakkoTPL 3:37 §.)

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa on lykättävä terveydellisistä syistä. Jos tuomitun vakavan sairauden tai vaikean vamman hoito vaarantuisi vankilaan toimittamisesta tai jos hänen hoitamisestansa vankilassa aiheutuisi huomattavia vaikeuksia. Täytäntöönpanoa tulee lykätä siihen saakka, kunnes tuomitun terveydentilasta aiheutuvia esteitä täytäntöönpanon aloittamiselle ei enää ole. Jos tuomittu on jo vankilassa tai vankeinhoitoviranomaisten päätöksellä vankilan ulkopuolella hoidettavana, kun täytäntöönpano voisi alkaa, saadaan rangaistus panna täytäntöön. Jos sakon muuntorangaistukseen tuomittu on raskaana, voidaan hänelle myöntää lykkäystä siihen saakka, kunnes hän on toipunut synnytyksestä. (Vankeuslaki 767/2005, 2:3 §.) Arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää sakon muuntorangaistuksen lykkäämisestä terveydellisistä syistä. Terveydellisistä syistä anotusta sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä on pyydettävä vankiterveydenhuollon yksikön lausuma. (VankL 2:10 §.)

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä myös muista kuin terveydellisistä syistä. Tuomitulle voidaan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan myöntää lykkäystä vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon, jos lykkäyksellä voidaan olennaisesti vähentää täytäntöönpanon aiheuttamia menetyksiä tai vaikeuksia tuomitulle, hänen lähiomaisilleen tai muulle läheiselle taikka tuomitun työnantajalle tai jollekin muulle taholle, jolle tuomitun työsuoritus on erityisen tarpeellinen. (VankL 2:4 §.) Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa voidaan tällöin lykätä enintään kolmella kuukaudella siitä, kun täytäntöönpanokirja on saapunut ulosottomiehelle. Jos täytäntöönpanoon ei voida ryhtyä kolmen kuukauden lykkäyksen jälkeen, ryhdytään täytäntöönpanoon, kun este on lakannut. Lykkäystä ei voida kuitenkaan myöntää, jos tuomittu on asian vuoksi vangittuna tai määrätty muun asian vuoksi vangittavaksi, on perusteltua syytä olettaa, että tuomittu pakoilee täytäntöönpanoa tai jatkaa rikollista toimintaa tai tuomittu on jo aloittanut rangaistuksen suorittamisen.

(VankL 2:4 §.) Muista kuin terveydellisestä syistä haetusta lykkäyksestä päättää myös arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies (VankL 2:10 §).

4.7.4 Sakon maksaminen vankilassa

Sakon muuntorangaistukseen tuomitun on mahdollista maksaa sakko myös vankilassa. Kun tuomittu saapuu vankilaan suorittamaan muuntorangaistusta, hänelle varataan viisi seuraavaa arkipäivää sakon maksamiseen. Myös jo vankilassa olevalle, jolle määrätään muuntorangaistus suoritettavaksi sekä vankilaan tulevalle vangille, jolla on suoritettavana muuntorangaistuksen lisäksi muu rangaistus, varataan viisi muuntorangaistuksen tiedoksiantoa tai vankilaan saapumisesta seuraavaa arkipäivää sakon maksamiseen ennen muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamista. Maksuaikaa ei voida kuitenkaan varata niin pitkäksi aikaa, että muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa ei voitaisi aloittaa ennen vangin vapautumista vankilasta. Muuntorangaistus raukeaa, jos tuomittu maksaa määräajassa sakkojen rahamäärän kokonaisuudessaan. Jos tuomitulla on useampia täytäntöön pantavia muuntorangaistuksia, on hänellä oikeus maksaa sakkonsa yhdenkin muuntorangaistuksen osalta, jolloin kyseinen muuntorangaistus raukeaa. (VankL 2:7 §.)

5 OPPAAN LAATIMINEN

Ajatus laatia opinnäytetyönä sakonmuuntoasioiden teoriaosuus ja käsittelyopas kansliahenkilökunnalle syntyi toimeksiantajavirastossani Oulun käräjäoikeudessa toimiessani kärjäsihteerinä sakonmuuntoasioita hoitavassa notaariyksikössä. Toimeksiantajavirastossa oli tarve sakonmuuntoasioiden teoriaosuuden kattavalle kokonaisuudelle. Aluksi oli tarkoitus tehdä haastatteluja sidosryhmiin, jotka käsittelevät sakonmuuntoasioita käräjäoikeuden lisäksi, kuitenkin ohjausseminaarissa ajatus muuttui. Toimeksiantajavirastossa oli tarve oppaalle, joka kattaa sakonmuuntoasioiden käsittelyn kärjäsihteerin työn osalta, sillä yksityiskohtaista ohjeistusta siihen ei vielä ollut. Tämän takia sain toimeksiannon laatia opinnäytetyönäni sellaisen.

Aloitin opinnäytetyöni kirjoitusprosessin tammikuussa 2022. Liitteenä olevan oppaan kirjoittamisen aloitin, kun teoriaosuus oli valmis, maaliskuussa 2022. Teoriaosuus sekä opas valmistui nopeasti vaikka kirjoitin opinnäytetyöni päivätöiden ohessa.

Oppaan laajuus ja sisältö valittiin niin, että sen avulla kärjäsihteerit notaariyksikössä pystyvät tekemään sakonmuuntoasioita yhtenäisillä työtavoilla sekä perehdyttämään uusia kärjäsihteereitä sakonmuuntoasioiden käsittelyyn. Oppaan otsikot rakentuivat Oulun käräjäoikeuden koskevien kärjäsihteerien menettelytapojen pohjalta. Oppaan sisällön rakensin oman työkokemukseni pohjalta. Sain koottua oppaaseen kaikki ne menettelyn vaiheet, joita kärjäsihteerin työssä sakonmuuntoasioiden parissa on.

Teoriaosuus valmistui ennen oppaan rakentumista. Aloittaessani opinnäytetyötäni olin ajatellut, että teoriaosuus valmistuu ensin ja liitteeksi tuleva opas tämän jälkeen, joten suunnitelma opinnäytetyön muodostumisesta piti paikkansa. Teoriaosuus kattaa muiden sidosryhmien toimet sakonmuuntorangaistusprosessissa, joten teoriaosuuden ja oppaan valmistuminen yhtä aikaa ei ollut välttämätöntä. Päätin ottaa oppaaseen kuvakaappauksia Oulun käräjäoikeuden käyttämistä verkokolevyistä, jotta opas olisi mahdollisimman yksityiskohtainen. Lisäksi ajatuksena oli, että opasta käyttävä kärjäsihteerit pystyy työskentelemään mahdollisimman itsenäisesti oppaan avulla.

Säilytin oppaan ulkoasun ja rakenteen Oulun ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjeistuksen mukaisena, sillä sakonmuuntoasioiden käsittelyopas kansliahenkilökunnalle on opinnäytetyöni liite.

Opas on erillisellä tiedostolla, koska opinnäytetyöni teoriaosuus käsittää myös muiden sidosryhmien toimenpiteitä. Oppaan sisältö on kattava ja yksityiskohtainen, jonka vuoksi sen laatiminen erilliselle tiedostolle oli välttämätöntä, jotta oppaaseen saatiin sisällysluettelo. Sisällysluettelo on oppaassa kannattava ohjeiden löydettävyyden helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi.

Opas tulee toimeksiantajan Oulun käräjäoikeuden yhteiselle verkkolevylle notaariyksikön käräjäsihteereiden käyttöön. Aikataulusyistä opas ei ehtinyt käydä valmistumisen jälkeen notaariyksikön käräjäsihteereiden kokeiltavana, mutta notaariyksikön aikaisempi sakonmuuntoasioiden vastuusihteerini luki oppaan läpi ja kommentoi sitä. Kommentoinnin jälkeen oppaaseen lisättiin muutama parannus. Opas on käytettävissä pitkään, sillä sitä voidaan päivittää tarpeen tullen.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessin vaikein vaihe oli aiheen valinta. Suoritin ammattiharjoitteluni Oulun käräjäoikeuden summaaristen asioiden yksikössä, jonne ensin mietittiin mahdollista opinnäytetyön ai-
hetta. Aluksi oli suunnitelmissa, että tekisin oppaan käräjäsihteereille summaaristen asioiden yksikköön. Heillä kuitenkin oli jo käytössään kattava opas summaaristen asioiden käsittelyä varten. Toisena aiheena mietittiin, että tekisin opinnäytetyöni liittyen korona-aikana muuttuneisiin korkokattoihin. Tästä aiheesta kuitenkin luovuttiin, kun selvisi, että siirryn notaariyksikköön työskentelemään eri työtehtävissä. Notaariyksikössä ensimmäisenä opinnäytetyön aiheena minulla oli käsittelyopas liittyen uuteen Oulun käräjäoikeuden käytössä olevaan asianhallintajärjestelmään, Aipaan. Sain kuitenkin selville, että toisen osaston käräjäsihteeri teki jo aiheesta opinnäytetyötä. Sen jälkeen sain ehdotuksen työnantajaltani tehdä opinnäytetyöni liittyen sakon muuntorangaistusprosessiin, joka oli minun uusi vastuualueeni notaariyksikössä. Halusin tehdä opinnäytetyöni aiheesta, joka oli minulle edes jonkin verran entuudestaan tuttu ja toivoin saavani aiheen opinnäytetyölleni työnantajaltani Oulun käräjäoikeudelta.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli laatia sakonmuuntoasioiden käsittelyopas Oulun käräjäoikeuden notaariyksikön kansliahenkilökunnalle. Opinnäytetyössäni laadin oppaan lisäksi teoriaosueen, joka kattaa koko sakon muuntorangaistusprosessin. Muuntorangaistuksia käsitteleville käräjäsihteereille ja käräjänotaarille aiheesta tietäminen voi jäädä pelkästään lakien ja mahdollisten käsittelyohjeiden varaan. Selkeää opasta tai tietoa sakon muuntorangaistuksien käsittelystä Oulun käräjäoikeudessa ei ollut. Työskennellessäni sakonmuuntovastuusihteerinä huomasin myös sen, että sekä käräjäsihteereille että käräjänotaareille sakon muuntorangaistusprosessi oli hieman vieraampi aihe, joten opinnäytetyöni aihe oli mielestäni hyödyllinen. Valitsin opinnäytetyöni aiheen toimeksiantajan toiveiden perusteella. Aiheen valintaan vaikutti myös oma uusi työni sakonmuuntovastuusihteerinä Oulun käräjäoikeudessa. Opinnäytetyön aloittaessani olin käsitellyt sakonmuuntoasioita vasta vähän aikaa, jonka vuoksi syvälinen perehtyminen aiheeseen oli todella kannattavaa. Ymmärrän nyt sakon muuntorangaistusprosessin paremmin. Tiedän nyt, miten sakon muuntorangaistusprosessi etenee, sekä sen mitä ja milloin mikäkin viranomaisen tekee sakon muuntorangaistusprosessissa.

Loin hyvän pohjan kirjoitustyön aloittamiselle lukemalla eri lähteitä sekä tutustumalla muiden opinnäytetöiden rakenteisiin ja sisältöihin. Myös toimeksiantajalle aiemmin tehdyt oppaat, joita myös itse käytin työssäni, toimivat hyvänä esimerkkinä omalle oppaalleni. Keskeisimmät lähteet teoriaosuudessa ovat laki sakon täytäntöönpanosta ja valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta. Lainsäädäntöä ja lakien esitöitä aiheesta oli kattavasti, mutta tietokirjallisuutta tai artikkeleita aiheesta oli vaikeampi löytää. Lakien ja esitöiden lisäksi etsin viranomaisten nettisivuilta lisätietoa aiheeseen liittyen. Oppaan laatimisessa en käyttänyt lähdemateriaalia, vaan opas rakentui oman työkokemukseni ja Oulun käräjäoikeudessa sovittujen toimintatapojen perusteella. Oppaan rakenne muotoutui koskemaan tuomioistuimen toimintaa, kun taas teoriaosuus kattaa koko sakon muuntorangaistusprosessin. Opas kattaa toimeksiantajalle riittävät tiedot.

Opinnäytetyöni teoriaosuuden toisessa luvussa esittelen toimeksiantajaviraston Oulun käräjäoikeuden ja sakonmuuntoasioiden käsittelyä virastossa. Pysin pitämään toimeksiantajan esittelyn selkeänä, enkä lähtenyt esimerkiksi avaamaan osastojen toimintaa enempää. Koin, että sakonmuuntoasioiden käsittelyn avaaminen on riittävä. Kolmannessa luvussa esittelen sakot, jotka ovat muunnettavissa vankeudeksi. Kolmas luku selventää mitkä sakot ovat muunnettavissa vankeusrangaistukseksi. Neljännessä luvussa esitellään koko sakon muuntorangaistusprosessi, lainvoimaisesta tuomiosta sakon täytäntöönpanoon. Neljäs luku täyttää tavoitteen luoda kattava kokonaiskuva sakon muuntorangaistusprosessista. Opinnäytetyöni neljännessä luvussa esittelen lisäksi tuomioistuimen toimintaa sakon muuntorangaistusprosessissa, johon liittyen opas on tehty. Liitteeksi tehty käsittelyopas täyttää opinnäytetyölle asetetun toisen tavoitteen, luoda toimiva käsittelyopas sakonmuuntoasioihin notaariyksikön käräjäsihteereille. Opas on hyödyllinen sakonmuuntoasioita käsitteleville käräjäsihteereille sekä uusien käräjäsihteereiden perehdytykseen. Oppaan avulla uudet käräjäsihteerit pystyvät työskentelemään itsenäisesti käsitellessään sakonmuuntoasioita.

Opinnäytetyöni eteni nopeasti aloitettuani kirjoittamisen tammikuussa 2022. Aloittaessani opinnäytetyötäni koskevan prosessin, kävin ohjaavan opettajan kanssa aloituskeskustelun helmikuussa 2022. Aloituskeskusteluun muotoutunut rakenne muuttui hieman lopulliseen opinnäytetyöhöni. Aloituskeskustelun perusteella päädyin jättämään sidosryhmien haastattelut pois ja päädyin tekemään oppaan notaariyksikön kansliahenkilökunnalle liittyen sakonmuuntooihin. Aloitin kirjoittamalla opinnäytetyöni teoriaosuutta kronologisessa järjestyksessä lainvoimaisesta tuomiosta sakon täy-

täntöönpanoon. Teoriaosuuden rakenne oli ohjausseminaari-vaiheessa hieman epäselvä. Sellaiselle henkilölle, joka ei ollut aiheeseen perehtynyt aiemmin, teoriaosuus oli tuossa vaiheessa hieman raskasta ja vaikealukuista. Tähän sain kuitenkin ohjaavalta opettajalta hyvät ohjeet, jonka mukaan tein muutokset, jotta opinnäytetyön lukeminen ja ymmärtäminen olisi helpompaa.

Opinnäytetyön teoriaosuuden laatiminen oli sujuvaa ja aiheen rajaaminen onnistui helposti. Haastavaa oli päättää, kuinka laajasti esittelen yksittäisiä sidosryhmiä ja heidän toimintaansa sakon muuntorangaistusprosessissa, jotta pysyisin aiheessa. Keskustelut työyhteisössäni auttoivat rakentamaan teoriaosuutta paremmaksi. Oma työkokemukseni helpotti kirjoittamista, mutta osaltaan huomasi myös sokeutuvani omalle tekstilleni ja myös sen, kuinka oma selkeä ajatus ei aina ole kirjoitettuna toiselle niin ymmärrettävää. Koen, että opinnäytetyön tekemisestä oli ammatillisen kehitykseni kannalta suuri merkitys, sillä opin sakon muuntorangaistusprosessista paljon opinnäytetyötäni kirjoittaessani. Uskon myös, että jos en olisi tehnyt opinnäytetyötäni liittyen sakon muuntorangaistusprosessiin, olisi aiheeseen tutustuminen jäänyt vähemmälle.

Liitteenä olevan oppaan laatiminen sujui nopeasti ja ongelmitta, sillä olin tehnyt kyseisiä toimenpiteitä useita kertoja. Tämä kuitenkin hankaloitti hieman kirjoitusta, sillä koin, että käräjäsihteerin tekemät toimenpiteet sakonmuuntoasioissa tulivat itseltä jo niin automaattisesti, että oppaaseen niiden avaaminen oli haastavaa. Kuitenkin työkokemukseni helpotti luonnollisesti oppaan laatimista. Oppaaseen on koottu kaikki käräjäsihteerin tekemät toimenpiteet sakonmuuntoasioissa yksityiskohtaisesti. Oppaaseen tuli myös täysin uusia ohjeistuksia, joista ei aikaisempaa ohjeistusta käräjäsihteereillä ollut käytössä käsitellessään sakonmuuntoasioita.

Onnistuin tavoitteessani mielestäni pienistä haasteista huolimatta hyvin ja olen tyytyväinen työhöni. Onnistuin pysymässä aikataulussa, vaikka alussa se tuntui hieman tiukalta. Opas tulee olemaan hyödyllinen sakonmuuntoasioita käsitteleville käräjäsihteereille sekä uusille käräjäsihteereille, jotka alkavat työskennellä sakonmuuntojen parissa. Opasta voidaan myös tarpeen tullen päivittää ja tämän myötä sen käyttöikä tulee olemaan pitkä. Lisäksi teoriaosuus lisää lukijan tietämystä monitahoisesta ja joskus myös vaikeaksi koetusta sakon muuntorangaistusprosessista.

LÄHTEET

Haastemieslaki 505/1986.

HE 200/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 178/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn muuttamiseksi.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997.

Laki oikeusrekisterikeskuksesta 625/2012.

Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010.

Laki sakon täytäntöönpanosta 672/2002.

Oikeudenkäymiskaari 4/1734.

Oikeusrekisterikeskus 2013. Oikeusrekisterikeskus (ORK). Hakupäivä 12.3.2022. <https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/oikeusrekisterikeskus.html>.

Oikeusrekisterikeskus 2017. Tietopalvelut. Hakupäivä 14.2.2022. <https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/oikeusrekisterikeskus/keitameolemme/kansalais-javiranomaispalvelut.html>.

Oikeusrekisterikeskus 2019. Sakkojen, liikennevirhemaksujen ja muiden seuraamusten täytäntöönpano. Hakupäivä 14.2.2022. <https://oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/palvelut/lisatietoajasakoistajamuistaseuraamusmaksuista.html>.

Oikeusrekisterikeskus 2020. Keitä me olemme? Hakupäivä 14.2.2022. <https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/oikeusrekisterikeskus/keitameolemme.html>.

Oulun käräjäoikeus 2020. Toimintakertomus 2020.

Suomen perustuslaki 731/1999.

Rikoslaki 39/1889.

Tapani, Jussi & Tolvanen, Matti 2016. Rikosoikeus: rangaistuksen määrääminen ja täytäntöönpano. 3., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Tuomioistuinlaitos 2021. Käräjäoikeudet. Hakupäivä 18.3.2022. <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/tuomioistuinlaitos/tuomioistuimet/yleisettuomioistuimet/karajaoikeudet.html>.

Tuomioistuinlaitos 2022. Oulun käräjäoikeus. Hakupäivä 18.3.2022. <https://oikeus.fi/karajaoikeudet/oulunkarajaoikeus/fi/>.

Tuomioistuinlaki 673/2016.

Ulosottolaitos 2020. Sain maksukehotuksen. Hakupäivä 15.2.2022. <https://www.ulosottolaitos.fi/fi/index/tietoautosotosta/tietoavelalliselle/sainmaksukehotuksen.html>.

Ulosottolaitos 2021. Velan maksaminen. Hakupäivä 15.2.2022. <https://www.ulosottolaitos.fi/fi/index/tietoautosotosta/tietoavelalliselle/velanmaksaminen.html>.

Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta 789/2002.

Valtioneuvoston asetus vankeudesta 548/2015.

Vankeuslaki 767/2005.

LIITE

**SAKON MUUNTORANGAISTUSASIOIDEN KÄSITTELYOPAS KANSLIAHENKI-
LÖKUNNALLE**

Oulun käräjäoikeus

SISÄLLYS

1	YLEISTÄ.....	35
2	SAKON MUUNTORANGAISTUSASIOIDEN VIREILLE TULO	36
	2.1 Asiakirjojen tallentaminen.....	36
	2.2 Juttuluettelo	36
3	TOIMENPITEET ENNEN ISTUNTOA.....	39
	3.1 Esteilmoitukset	39
	3.2 Etäyhteydet	40
	3.3 Vastineet	40
	3.4 Lykkäyspyynnöt.....	41
	3.5 Päätöspohjat	41
	3.6 Virheelliset/puutteelliset asiakirjat.....	43
4	TOIMENPITEET ISTUNNON JÄLKEEN.....	44
	4.1 Kansliapäätökset.....	44
	4.2 Diarointi	44
	4.3 Oikaisut	46
	4.4 Lainvoimaiset päätökset.....	46
	4.5 Tilastointi	47
	4.6 Tyytymättömyyden ilmoitus/valitus/hovioikeus/korkein oikeus	48
	4.7 Arkistointi.....	50
5	INFO.....	51

1 YLEISTÄ

Sakonmuunnokset käsitellään täysin sähköisesti. Käytössä ei ole järjestelmää vaan kaikki asiakirjat löytyvät yhteiseltä verkkolevyiltä. Paperiset versiot tulevat kuitenkin tulostaa arkistointia varten. Asian ratkaisija, kärjänotaari, löytää sakon muuntorangaistukseen liittyvät asiakirjat verkkolevyiltä. Paperiset versiot toimitetaan kärjänotaarille hänen niin halutessaan.

Sakon muuntorangaistusasioiden koskeva tiedonkulku hoidetaan sähköpostitse käsittelevän kärjänotaarin ja kärjäsihteerin välillä. Sähköpostissa ilmoitetaan minkä päivän sakonmuunnoista on kyse.

Oulun kärjäoikeuden kärjänotaarit käsittelevät Oulun, Ylivieskan ja Kuusamon sakon muuntorangaistukset. Kärjänotaari istuu sakon muuntorangaistukset yksin. Käsittelevä kärjänotaari ja kärjäsihteerit löytyvät istuntopäiväkaaviosta. Notaariyksikön sihteereistä viisi seitsemästä käsittelee sakonmuuntoja. Jokaisen kärjäsihteerin tehtäväalueeseen kuuluu tietty määrä sakonmuuttopäiviä. Sakonmuuntovastuusihteerillä on eniten sakonmuuttopäiviä.

Sakonmuuntovastuusihteerin tehtäviin kuuluu lisäksi sakonmuuntotilastojen ja -juttujen seuranta sekä tilastointi hallintoon, yleisten tiedusteluiden hoitaminen sakonmuuntoasioissa, sihteereiden ohjeiden päivittäminen, työkuohjeiden päivittäminen yhdessä sakonmuuntojen vastuutuomarin kanssa, käytäntöjen seuranta ja päivittäminen yhdessä syyttäjän, ulosoton, poliisin, kärjänotaareiden ja vastuutuomarin kanssa sekä niistä ohjeistaminen ja perehdytys muille sihteereille.

Sakonmuuntovastuusihteerit päivittää kärjänotaarien käyttämän Excel-taulukon tarpeen tullen. Sakonmuuntovastuusihteerit pitää ajan tasalla myös käytettävät mallipohjat, fraasit ja sähköiset verkkokansiot. Hallinto vahvistaa syksyisin sakonmuuttopäivät seuraavalle istuntovuodelle. Hallinto vastaa sakonmuuttopäivien päätöksen jakelusta, mutta myös sakonmuuntovastuusihteerit toimittaa tiedon sakonmuuttopäivistä tarvittaessa sitä pyytävälle taholle.

2 SAKON MUUNTORANGAISTUSASIOIDEN VIREILLE TULO

2.1 Asiakirjojen tallentaminen

- ✓ Syyttäjä toimittaa sakonmuuntoasiakirjat sähköpostitse käräjäoikeudelle, noin viikkoa ennen sakonmuuttopäivää.
- ✓ Kärjäsihteeri kuittaa sähköpostitse muille sihteereille omana päivänään, että hoitaa kyseisen päivän muunnot.
- ✓ Kärjäsihteeri tulostaa paperiset versiot asiakirjoista.
- ✓ Kärjäsihteeri tallentaa asiakirjat yhteiselle verkkolevyllä, ”SAAPUNEET MUUNTORANGAISTUSVAATIMUKSET”. Kärjäsihteeri luo uuden kansion oikealle vuodelle sakonmuuttopäivän ja paikan mukaan, kansiot numeroidaan (aikajärjestys).

esim. 1. 13.1.2022 muuttopäivä Oulu

esim. 2. 10.2.2022 muuttopäivä Ylivieska

« KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Saapuneet muuntorangaistusvaatimukset > 2022

Nimi	Muokkauspäivä	Tyyppi	Koko
1. 13.1.2022 muuttopäivä Oulu	9.2.2022 10.33	Tiedostokansio	
2. 20.1.2022 muuttopäivä Oulu	17.2.2022 15.39	Tiedostokansio	
3. 3.2.2022 muuttopäivä Oulu	10.2.2022 13.39	Tiedostokansio	
4. 10.2.2022 muuttopäivä Ylivieska	15.2.2022 8.59	Tiedostokansio	
5. 15.2.2022 muuttopäivä Kuusamo	8.2.2022 15.00	Tiedostokansio	
6. 17.2.2022 muuttopäivä Oulu	10.3.2022 12.16	Tiedostokansio	
7. 3.3.2022 muuttopäivä Oulu	28.3.2022 11.07	Tiedostokansio	
8. 17.3.2022 muuttopäivä Oulu	6.4.2022 12.39	Tiedostokansio	
9. 31.3.2022 muuttopäivä Oulu	28.3.2022 11.22	Tiedostokansio	
10. 7.4.2022 muuttopäivä Ylivieska	31.3.2022 12.58	Tiedostokansio	
11. x.x.xxxx muuttopäivä	23.3.2022 13.39	Tiedostokansio	
12. 14.4.2022 muuttopäivä Oulu	7.4.2022 9.12	Tiedostokansio	
13. x.x.xxxx muuttopäivä	7.4.2022 9.12	Tiedostokansio	
Esteilmoitus 12.5.2022 päivälle.pdf	28.3.2022 10.18	PDF Document	245 kt

2.2 Juttuluettelo

- ✓ Kärjäsihteeri tekee asiakirjojen perusteella juttuluettelon kyseiselle sakonmuuttopäivälle, mallit löytyvät yhteiseltä verkkolevyllä.

« KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Juttuluettelot ja memo-pohjat

- ✓ Oulun ja Ylivieskan istuntopäivinä käytetään ”Juttuluettelo-pohja.docx” -pohjaa (istunnot klo 9.00).
- ✓ Kuusamon istuntopäivinä käytetään ”Juttuluettelo-pohja Kuusamo.docx” -pohjaa (istunnot klo 10.00).

 Juttuluettelo-pohja KUUSAMO.docx	25.2.2022 9.33	Microsoft Word -a...	16 kt
 Juttuluettelo-pohja.docx	21.1.2022 7.57	Microsoft Word -a...	15 kt

- ✓ Juttuluetteloon täydennetään käsittelypäivä, istuntosali, istuva kärjänotaari, istuva syyttäjä ja syyttäjältä saapuneiden asiakirjojen mukaan muuntorangaistuskäsittelyyn haastettavien koko nimet (katso tarvittaessa Notesin juttuluettelo).

OULUN KÄRÄJÄOIKEUS
3. osasto/Kärjäyksikkö

JUTTULUETTELO

Istuntosali x

xx.x.2022

Oikeuden puheenjohtaja: Kärjänotaari x

Syyttäjä: Aluesyyttäjä x

Kello 9.00

Syyttäjä/

1.	x	MR 22/
2.		MR 22/
3.		MR 22/
4.		MR 22/
5.		MR 22/
6.		MR 22/
7.		MR 22/
8.		MR 22/
9.		MR 22/
10.		MR 22/

- ✓ Juttuluettelo tallennetaan Juttuluettelot-kansioon oikean vuoden kohdalle. Nimeksi laitetaan ”istuntopäivä sakonmuunnot istuntopaikka”, esim. 1.1.2022 sakonmuunnot Oulu

 « OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Juttuluettelot ja memo-pohjat > Juttuluettelot > 2022

- ✓ Juttuluettelo tallennetaan myös koko talon yhteiseen kansioon. Juttuluettelo tallennetaan oikean vuoden ja oikean viikon kansioon. Nimeksi laitetaan ”istuntopäivä sakonmuunnot istuntopaikka”, esim. 1.2.2022 sakonmuunnot Ylivieska.

 > Verkko > valtion.fi > Yhteiset tiedostot > KO > OULU > Juttuluettelot > vko 12

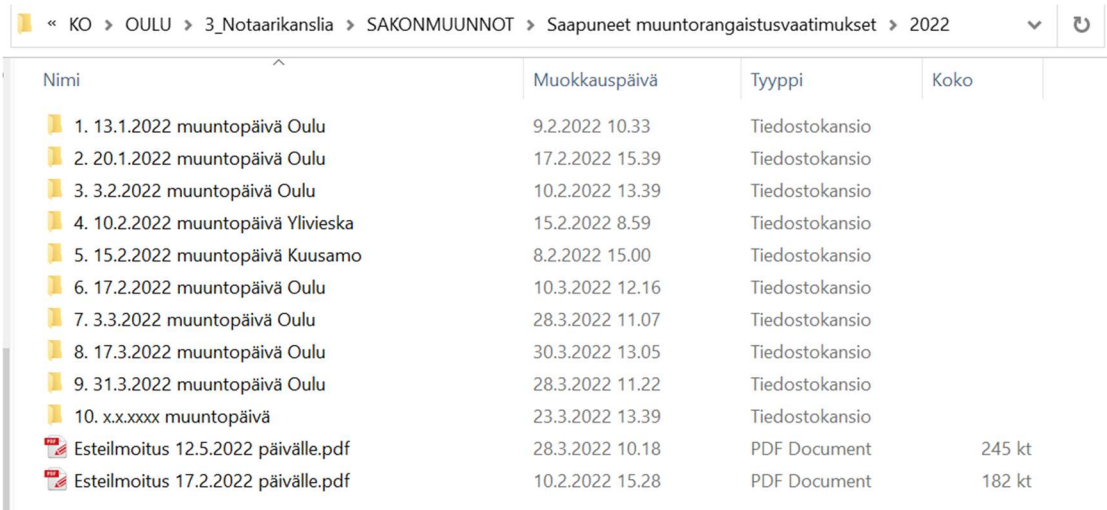
- ✓ Juttuluettelo lähetetään sähköpostitse syyttäjille osoitteeseen: pohjois-suomi.no-peat.sy@oikeus.fi

- ✓ Tämän jälkeen kärjäsihteeri ilmoittaa kärjänotaarille sähköpostitse, että sakonmuunnot ovat saapuneet ja että ne löytyvät verkkolevyltä. Lisäksi kärjäsihteeri toimittaa notaarille paperiset versiot asiakirjoista ja juttuluettelon, jos kärjänotaari näin pyytää.
- ✓ Seuraavaksi kärjänotaari tekee asiakirjojen perusteella Excel-memon, jonka avulla kärjäsihteeri tekee päätöspohjat istuntoihin.

3 TOIMENPITEET ENNEN ISTUNTOA

3.1 Esteilmoitukset

- ✓ Mahdolliset esteilmoitukset löytyvät yhteiseltä verkkolevyllä, ne tulee siirtää oikean päivän kohdalle ja vanki tulee kutsua tuomioistuimeen.
- ✓ Vangin mahdollisen vapautumisen voi tarkistaa vankirekisteristä ja näin varmistua onko vangin kutsuminen tuomioistuimeen vielä ajankohtainen.

Nimi	Muokkauspäivä	Tyyppi	Koko
1. 13.1.2022 muuntopäivä Oulu	9.2.2022 10.33	Tiedostokansio	
2. 20.1.2022 muuntopäivä Oulu	17.2.2022 15.39	Tiedostokansio	
3. 3.2.2022 muuntopäivä Oulu	10.2.2022 13.39	Tiedostokansio	
4. 10.2.2022 muuntopäivä Ylivieska	15.2.2022 8.59	Tiedostokansio	
5. 15.2.2022 muuntopäivä Kuusamo	8.2.2022 15.00	Tiedostokansio	
6. 17.2.2022 muuntopäivä Oulu	10.3.2022 12.16	Tiedostokansio	
7. 3.3.2022 muuntopäivä Oulu	28.3.2022 11.07	Tiedostokansio	
8. 17.3.2022 muuntopäivä Oulu	30.3.2022 13.05	Tiedostokansio	
9. 31.3.2022 muuntopäivä Oulu	28.3.2022 11.22	Tiedostokansio	
10. x.x.xxxx muuntopäivä	23.3.2022 13.39	Tiedostokansio	
 Esteilmoitus 12.5.2022 päivälle.pdf	28.3.2022 10.18	PDF Document	245 kt
 Esteilmoitus 17.2.2022 päivälle.pdf	10.2.2022 15.28	PDF Document	182 kt

- ✓ Esteilmoitukseen täytetään: tuomioistuin, käsittelypäivä, kellonaika, käsittelypaikka.
- ✓ Esteilmoitukseen laitetaan "x" kohtiin: "Voidaan ratkaista poissaolosta huolimatta" ja vangin asema oikeudenkäynnissä "vastaaja".
- ✓ Esteilmoitus päivätään ja kärjäsihteeri allekirjoittaa sen kärjäoikeuden puolesta.
- ✓ Esteilmoitus toimitetaan täytettynä vankilan virastosähköpostiin.

VANGIN KUTSUMINEN TUOMIOISTUIMEEN

Tuomioistuin, johon vanki kutsutaan _____

Käsittelypäivä _____ Klo _____ Käsittelypaikka _____

Saavuttava henkilökohtaisesti

Saa käyttää asiameistä

Voidaan ratkaista poissaolosta huolimatta

Muuta ilmoitettavaa _____

Vangin asema oikeudenkäynnissä

Vastaaja Todistaja Asianomistaja

Muu _____

Päiväys _____

Käräjäoikeuden puolesta _____

Esteilmoituksen toistekappale pyydetään palauttamaan täydennettynä vankilaan.

3.2 Etäyhteydet

- ✓ Käräjäsihteeri tekee Skype-kokouksen sakonmuuttopäivälle, jos sakon muuntorangais-
tukseen haastettu haluaa osallistua etäyhteyden välityksellä istuntoon.
- ✓ Etäyhteyspyynnöstä ilmoitetaan asiaa käsittelevälle käräjänotaarille.
- ✓ Skype-kokoukseen kutsutaan asiaa käsittelevä käräjänotaari ja syyttäjä, jos syyttäjä on
etänä.
- ✓ Neuvottelutunnus jaetaan muuntorangaisukseen haastetulle sähköpostitse (yleisimmin
vankila).

[Liity Skype-kokoukseen](#)

Ongelmia liittymisessä? [Kokeile Skype Web Appia](#)

Liity puhelimella

+358942720677,,18194383# (Suomi Finland)

suomi (Suomi)

[Etsi paikallinen numero](#)

Neuvottelutunnus: 18194383

[Unohditko liittymiseen käytettävän PIN-koodin?](#) | [Ohje](#)

3.3 Vastineet

- ✓ Sähköpostitse saapuneet vastineet toimitetaan sekä istuvalle käräjänotaarille että istuvalle
syyttäjälle tiedoksi (kopiona syyttäjien virastopostiin: pohjois-suomi.nopeat.sy@oikeus.fi).

- ✓ Sähköpostitse saapuneet vastineet tulostetaan arkistointia varten.
- ✓ Asiakaspalveluun toimitetut vastineet toimitetaan tiedoksi kärjänotaarille ja syyttäjälle kuten sähköpostitse toimitetut vastineet.
- ✓ Saapuneet vastineet tallennetaan yhteiselle verkkolevylle, istuntopäivän mukaan.

« KO » OULU » 3_Notaarikanslia » SAKONMUUNNOT » Saapuneet muuntorangaistusvaatimukset » 2022

3.4 Lykkäyspyynnöt

- ✓ Jos asia on annettu tiedoksi vastaajalle 1.1.2019 jälkeen, kärjäoikeus ei saa lykätä asiaa sakon maksamista varten.
- ✓ Jos lykkäystä on pyydetty sakon maksamista varten, jätetään päätöspohjaan notaarille alla oleva fraasi.

**Jos vastaaja pyytää maksuaikaa: JOS VIREILLE 1.1.2019 jälkeen:
Vastaaja on pyytänyt asian lykkäämistä sakon maksamista varten.
Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 31 §:n mukaan
kärjäoikeudella ei 1.1.2019 lähtien ole ollut toimivaltaa lykätä
asian käsittelyä sakon maksamista varten, vaan maksuaikaa voi
sakon muuntamisen jälkeen hakea oikeusrekisterikeskukselta.**

- ✓ Lykkäyspyynnöt toimitetaan tiedoksi istuvalle kärjänotaarille (joissakin tilanteissa lykkäys mahdollinen), kärjänotaari antaa jatkotoimenpiteet.
- ✓ Lykkäyspyynnöt tallennetaan yhteiselle verkkolevylle oikean päivän kohdalle.

« KO » OULU » 3_Notaarikanslia » SAKONMUUNNOT » Saapuneet muuntorangaistusvaatimukset » 2022

3.5 Päätöspohjat

- ✓ Kun kärjänotaari ilmoittaa Excel-memon olevan valmis, kärjäsihteeri tekee päätöspohjat istuntoa varten. Excel-memo löytyy yhteiseltä verkkolevyltä.

« OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Juttuluettelot ja memo-pohjat > Excel-memot > 2022

Nimi	Muokkauspäivä	Tyyppi	Koko
Sakonmuunnot 10.2.2022 Ylivieska EIB.xlsx	10.2.2022 9.24	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuunnot 13.1.2022 Oulu LLL.xlsx	20.1.2022 13.03	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuunnot 14.4.2022 Oulu SAL.xlsx	7.4.2022 12.37	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuunnot 15.2.2022 Kuusamo KAK...	8.2.2022 15.20	Microsoft Excel -la...	19 kt
Sakonmuunnot 17.2.2022 Oulu ISA.xlsx	22.2.2022 12.13	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuunnot 17.3.2022 OULU SAL.xlsx	21.3.2022 12.54	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuunnot 20.1.2022 Oulu EIB.xlsx	20.1.2022 9.13	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuunnot 31.3.2022 ISA.xlsx	28.3.2022 16.09	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuunnot, 7.4.2022 Ylivieska, ISA.xlsx	7.4.2022 9.07	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuuntotaulukko 3.2.2022 SAL.xlsx	17.2.2022 6.59	Microsoft Excel -la...	20 kt
Sakonmuuntotaulukko 3.3.2022 KAKA.xlsx	13.3.2022 11.01	Microsoft Excel -la...	21 kt

- ✓ Käräjäsihteeri luo kansion päätöspohjia varten verkkolevyllä. Kansio tehdään päätöspohjat istuntoihin -kansioon. Kansio nimetään sakonmuuntopäivän mukaan ja siihen merkitään istuvan käräjänotaarin tunnuksset.

« Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Päätöspohjat istuntoihin

Nimi	Muokkauspäivä	Tyyppi	Koko
7.4.2022 ISA	7.4.2022 13.35	Tiedostokansio	
17.3.2022 SAL	7.4.2022 9.14	Tiedostokansio	
31.3.2022 ISA	7.4.2022 9.12	Tiedostokansio	
20.1.2022 EIB	25.2.2022 15.55	Tiedostokansio	
10.2.2022 EIB	17.2.2022 9.58	Tiedostokansio	
13.1.2022 LLL	15.2.2022 15.08	Tiedostokansio	
2.9.2021 ELA	1.12.2021 14.51	Tiedostokansio	
5.10.2021 SAS	5.11.2021 8.06	Tiedostokansio	

- ✓ Mallipohjat löytyvät verkkolevyllä. Yleisimmät käytetyt pohjat ovat: muunnettu sakko ja uhkasakko, muunnettu uhkasakko ja muunnettu.

« valtion.fi > Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Mallipohjat			
Nimi	Muokkauspäivä	Tyyppi	Koko
Ilmoitukset	21.1.2022 8.21	Tiedostokansio	
VASTAAJA HAASTETTU VÄÄRIN	1.12.2021 20.34	Tiedostokansio	
HYVÄKSYTTY TYTYMÄTTÖMYYDEN ILM...	21.1.2022 8.21	Microsoft Word -a...	13 kt
ilmoitus ei oikaista koska ei muuta loppu...	21.1.2022 8.22	Microsoft Word -a...	19 kt
ilmoitus ei oikaista.docx	21.1.2022 8.23	Microsoft Word -a...	18 kt
Jätetään tutkimatta sakko vanhentunut.d...	21.1.2022 8.23	Microsoft Word -a...	20 kt
KORJATTU KIRJOITUSVIRHEENÄ.docx	14.7.2020 8.45	Microsoft Word -a...	13 kt
Lykätty.docx	21.1.2022 8.24	Microsoft Word -a...	20 kt
Muunnettu ja sillensä alle 16 ps.docx	21.1.2022 8.24	Microsoft Word -a...	21 kt
Muunnettu sakko ja uhkasakko.docx	21.1.2022 8.25	Microsoft Word -a...	20 kt
Muunnettu uhkasakko.docx	21.1.2022 8.25	Microsoft Word -a...	20 kt
Muunnettu, ei lykätty.docx	21.1.2022 8.26	Microsoft Word -a...	20 kt
Muunnettu.docx	9.3.2022 10.57	Microsoft Word -a...	21 kt
Muuntamatta alle 18 vuotta.docx	21.1.2022 8.27	Microsoft Word -a...	20 kt
Muuntamatta, maksettu.docx	21.1.2022 8.27	Microsoft Word -a...	19 kt
Muuntamatta, pitkä vankeus.docx	21.1.2022 8.46	Microsoft Word -a...	22 kt
Muuntamatta, vja kuollut.docx	21.1.2022 8.28	Microsoft Word -a...	20 kt

- ✓ Päätopohjaan täytetään tarvittavat tiedot: istuntopäivä, istuvan syyttäjän nimi, vastaajan tiedot, läsnäolot ja istuvan kärjänotaarin nimi. Päätöslauselman täydennetään muunnettavana olevan sakon tai muunnettavina olevien sakkojen tiedot sekä määrättävän vankeuden määrä (löytyy Excel-memosta). Perustelut määräytyvät muunnettavana olevan sakon tai muunnettavana olevien sakkojen mukaan. Huomioi kohta 3.4 (lykkäys sakon maksua varten perustelu).
- ✓ Päätopohjat "tallennetaan nimellä", jotta mallipohjaa voi käyttää useamman kerran. Päätopohjat nimetään vastaajan nimen mukaan päätopohjia varten luotuun kansioon.

« KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Päätopohjat istuntoihin > 14.4.2022 SAL			
Nimi	Muokkauspäivä	Tyyppi	Koko
Esko Esimerkki Muunnettu.docx	8.4.2022 9.17	Microsoft Word -asia...	

3.6 Virheelliset/puutteelliset asiakirjat

- ✓ Kärjänotaari ilmoittaa, jos jonkun haastetun kohdalla asia täytyy palauttaa Oikeusrekisterikeskukselle uudelleen haastettavaksi. Tällöin asiakirjat postitetaan Oikeusrekisterikeskukselle. Asiakirjoihin merkitään, miksi asia tulee haastaa uudelleen. Esim. haastettu liian myöhään.
- ✓ Oikeusrekisterikeskuksen postiosoite: Oikeusrekisterikeskus, Täytäntöönpanoasiat, PL 157, 13101 Hämeenlinna.

4 TOIMENPITEET ISTUNNON JÄLKEEN

4.1 Kansliapäätökset

- ✓ Jos kärjänotaari ottaa ratkaisun kansliaan tekee kärjäsihteerin kalenterimerkinnän kärjänotaarille ja itselleen.
- ✓ Päätös lähetetään ratkaisupäivänä syyttäjälle ja muille päätöksen tilanneille, esimerkiksi jos vastaaja on pyytänyt istunnossa, että päätös toimitetaan hänelle postitse/sähköpostitse.

4.2 Diarointi

- ✓ Kun kärjänotaari on istunut sakonmuunnos hän ilmoittaa sihteerille, että päätökset voi diaroida.
- ✓ Asiat, joissa sakko on kokonaan maksettu ennen istuntoa, jätetään käsittelemättä. Niitä ei diaroida ja asiakirjat voi laittaa tuhottaviin.
- ✓ Jos päätöksiin on tullut muutoksia, kärjänotaari ilmoittaa tästä kärjäsihteerille ja tekee merkinnät muutoksista excel-memooon.
- ✓ Kärjäsihteerin muokkaa päätöspohjat vastaamaan excel-memooa, jos muutoksia on tullut.

- ✓ Kärjäsihteeri diaroi käsitellyt asiat. Diarointi tapahtuu sähköisesti yhteisellä verkkolevyllä.

« valtion.fi > Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Diaarit

Nimi	Muokauspäivä	Tyyppi	Koko
Diaari 2008.odt	22.12.2008 13.14	OpenDocument-t...	20 kt
Diaari 2009.odt	10.9.2010 13.46	OpenDocument-t...	25 kt
Diaari 2010.odt	17.12.2010 10.12	OpenDocument-t...	24 kt
Diaari 2011.odt	19.12.2011 13.26	OpenDocument-t...	24 kt
Diaari 2012.odt	31.12.2012 16.10	OpenDocument-t...	25 kt
Diaari 2013.odt	13.12.2013 12.48	OpenDocument-t...	31 kt
Diaari 2014.odt	12.12.2014 10.51	OpenDocument-t...	30 kt
Diaari 2015.odt	18.12.2015 10.41	OpenDocument-t...	30 kt
Diaari 2016.docx	4.8.2017 10.21	Microsoft Word -a...	27 kt
Diaari 2017.docx	13.6.2018 15.08	Microsoft Word -a...	29 kt
Diaari 2018.docx	27.8.2021 11.12	Microsoft Word -a...	32 kt
Diaari 2019.docx	12.12.2019 12.54	Microsoft Word -a...	35 kt
Diaari 2020.docx	10.12.2020 10.40	Microsoft Word -a...	42 kt
Diaari 2021.docx	21.12.2021 8.48	Microsoft Word -a...	40 kt
Diaari 2022.docx	17.3.2022 11.04	Microsoft Word -a...	27 kt

- ✓ Diaarit menevät päätösvuoden mukaan. Tiedostoon merkitään vastaajan koko nimi, osasto/istuntopaikka ja istuntopäivä. Diaarit annetaan numerojärjestyksessä.

OULUN KÄRÄJÄOIKEUS

MR- ASIAT 2022

Nimi	Osasto	Päivämäärä	Käytetyt numerot
Sukunimi, Etunimi			

Esim.

Esko, Esimerkki	3	1.4.2022	MR 22/110
-----------------	---	----------	-----------

- ✓ Päätöspohjiin merkitään diaarinumero ja päätöksen nimeen merkitään päätöksen sama diaarinumero. Esim. 22-110 Esimerkki Esko Muunnettu.docx

> Verkko > valtion.fi > Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Päätöspohjat istuntoihin > 1.4.2022 ERSA

Nimi	Muokauspäivä	Tyyppi	Koko
22-110 Esimerkki Esko Muunnettu.docx	1.4.2022 14.05	Microsoft Word -asiakirja	

- ✓ Kärjäsihteeri ilmoittaa kärjänotaarille, kun päätökset ovat diaroitu.

4.3 Oikaisut

- ✓ Jos syyttäjänvirasto toimittaa saldotodistuksen/oikaisuvaatimuksen tai jos oikeusrekisterikeskus toimittaa oikaisuvaatimuksen tulee asiassa tehdä oikaisu.
- ✓ Käräjäsihteeri ilmoittaa kärjänotaarille sähköpostitse saapuneista saldotodistuksista/oikaisuvaatimuksista.
- ✓ Jos vastaaja on maksanut osan sakosta, ilmoitetaan asiasta kärjänotaarille, joka päivittää Excel-memoon tiedot määrättävän vankauden määrästä.
- ✓ Käräjäsihteeri tekee päätöspohjan oikaisusta, mikäli vastaaja on maksanut osan sakosta tai koko sakon ennen istuntopäivää tai istuntopäivänä. Oikaisupäätöspohja tallennetaan samalla diaarinumerolla kuin alkuperäinen päätös samaan kansioon. Osittain maksetulle tai kokonaan maksetulle löytyvät valmiit mallipohjat (Mallipohjat-kansio). Päätöspohja nimitään kuten alkuperäinen päätös, mutta nimessä tulee mainita ”oikaisu”.

« Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Päätöspohjat istuntoihin

Nimi	Muokkauspäivä	Tyyppi	Koko
7.4.2022 ISA	7.4.2022 13.35	Tiedostokansio	
17.3.2022 SAL	7.4.2022 9.14	Tiedostokansio	
31.3.2022 ISA	7.4.2022 9.12	Tiedostokansio	
20.1.2022 EIB	25.2.2022 15.55	Tiedostokansio	
10.2.2022 EIB	17.2.2022 9.58	Tiedostokansio	
13.1.2022 LLL	15.2.2022 15.08	Tiedostokansio	
2.9.2021 ELA	1.12.2021 14.51	Tiedostokansio	
5.10.2021 SAS	5.11.2021 8.06	Tiedostokansio	

4.4 Lainvoimaiset päätökset

- ✓ Kärjänotaari toimittaa päätökset kahtena kappaleena allekirjoitettuna kärjäsihteerille. Toinen toimitetaan lainvoimaisena Oikeusrekisterikeskukselle ja toinen jää kärjäoikeuden arkistoon.
- ✓ Lainvoimaiset päätökset toimitetaan postitse Oikeusrekisterikeskukselle. Oikeusrekisterikeskuksen postiosoite: Oikeusrekisterikeskus, Täytöntöönpanoasiat, PL 157, 13101 Hämeenlinna.
- ✓ Päätökset tulee toimittaa oikeusrekisterikeskukselle viipymättä lainvoimaiseksi tulon jälkeen, kuitenkin viimeistään kultakin kuukaudelta ennen seuraavan kuukauden 15. päivää.

- ✓ Päätökset siirretään lainvoimaiseksi tulon jälkeen päätöspohjat istuntoihin -kansioista päätökset-kansioon. Turhat päätökset poistetaan ja kansio poistetaan.

4.5 Tilastointi

- ✓ Käräjäsihteeri merkitsee lainvoimaiset päätökset tilastoihin. Tilastot löytyvät verkkolevyllä.

Verko > valtion.fi > Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Tilastot 202X

Nimi	Muokauspäivä	Tyyppi	Koko
Tilasto 2022.xlsx	14.4.2022 14.21	Microsoft Excel -l...	14 kt
Hallintoon ilmoitettavat 2022.docx	29.12.2021 9.54	Microsoft Word -a...	19 kt
Tilasto 2021.xlsx	28.12.2021 10.26	Microsoft Excel -l...	14 kt
Hallintoon ilmoitettavat 2021.docx	28.12.2021 10.26	Microsoft Word -a...	19 kt
Hallintoon ilmoitettavat 2020.docx	10.12.2020 13.29	Microsoft Word -a...	19 kt
Tilasto 2020.xlsx	10.12.2020 10.46	Microsoft Excel -l...	14 kt
Hallintoon ilmoitettavat 2019.docx	17.12.2019 9.49	Microsoft Word -a...	19 kt
Tilasto 2019.xlsx	12.12.2019 12.58	Microsoft Excel -l...	14 kt
Hallintoon ilmoitettavat 2018.docx	31.12.2018 10.24	Microsoft Word -a...	18 kt
Tilasto 2018.xlsx	31.12.2018 10.23	Microsoft Excel -l...	13 kt

- ✓ Saapuneet-sarakkeeseen merkitään käräjäoikeuteen saapuneet asiat, jotka ovat saaneet diaarinumeron. Oikeusrekisterikeskukselle palautettavia asioita ei merkitä saapuneisiin. Ratkaistu-sarakkeeseen merkitään ratkaistut asiat. Lykätty-sarakkeeseen merkitään lykätyt asiat.

SAKONMUUNNOT 2022			
MUUNTOPÄIVÄ	SAAPUNEET (nron saanut)	RATKAISTU	LYKÄTTY
13.01.22	17	17	0
20.01.22	14	14	0
03.02.22	5	5	0
10.2.22 YV	17	17	0
15.2.22 KMO	1	1	0
17.02.22			
03.03.22	18	18	0
17.03.22	19	19	0
31.03.22	16	16	0
7.4.22 YV	12	12	0
12.4.22 KMO	0	0	0
14.04.22	12	12	0
28.04.22			
12.05.22			

4.6 Tyytymättömyyden ilmoitus/valitus/hovioikeus/korkein oikeus

- ✓ Mikäli sakonmuuntoon ilmoitetaan tyytymättömyyttä hyväksytysti, merkitään se päätökseen. Fraasi löytyy mallipohjat kansioista nimellä: hyväksytty tyytymättömyyden ilmoitus. Fraasi täydennetään alkuperäiseen päätökseen.
- ✓ Tyytymättömyyden ilmoitus tallennetaan verkkolevylle ja tulostetaan arkistointia/hovioikeutta varten.

> Verkkö > valtion.fi > Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Saapuneet muuntorangastusvaatimukset > 2022

- ✓ Valitusosoitus lähetetään tyytymättömyyttä ilmoittaneelle 8 päivänä tuomion antamisesta. Valitusosoituksen lisäksi lähetetään päätös, jossa on täydennettynä alla oleva fraasi, eli siinä näkyy valituksen määräpäivä ja vastavalituksen määräpäivä. Valitusosoitus löytyy In-trasta lomakkeet-osiosta.

HYVÄKSYTTY TYYTYMÄTTÖMYYDEN ILMOITUS

Vastaaja x/ VT/AA x on xx.xx.2022 ilmoittanut tyytymättömyyttä koko käräjäoikeuden ratkaisuun.

Valituksen määräpäivä on **viikonpäivä x.x.202x**
Vastavalituksen määräpäivä on **viikonpäivä x.x.202x**

Valitusosoitus on liitteenä.

- ✓ Mikäli valitusta ei saavu määräaikaan mennessä, päätös jää lainvoimaiseksi ja se voidaan arkistoida ja toimittaa Oikeusrekisterikeskukselle.
- ✓ Mikäli valitus saapuu, asia jää odottamaan vastavalitusta.
- ✓ Asiakirjat toimitetaan hovioikeuteen, kun vastavalituksen määräpäivä on mennyt. Asiakirjat toimitetaan hovioikeuteen yhteispostituksen kautta. Asiakirjat laitetaan hovioikeuden kansiin (löytyy verkkolevyltä).

> Verkkö > valtion.fi > Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Kannet

Nimi	Muokkauspäivä	Tyyppi	Koko
 Kansi valitus hoviin.docx	21.3.2022 13.41	Microsoft Word -a...	22 kt
 Kansi valitus KKO.docx	15.2.2022 10.28	Microsoft Word -a...	22 kt
 kansi-lykätyt-kuusamo.odt	21.1.2022 8.13	OpenDocument-t...	10 kt
 kansi-lykätyt-oulu.odt	21.1.2022 8.14	OpenDocument-t...	10 kt
 kansi-lykätyt-ylivieska.odt	21.1.2022 8.14	OpenDocument-t...	10 kt
 KansiMR.docx	21.1.2022 8.14	Microsoft Word -a...	18 kt
 Lykkykansi.odt	21.1.2022 8.15	OpenDocument-t...	9 kt
 Lykkykirjan sivu.docx	22.6.2017 9.29	Microsoft Word -a...	13 kt

- ✓ Kansiin täydennetään päivämäärät; vireille tulopäivä (tiedoksiantopäivä), milloin tyytymättömyyden ilmoitus on tehty, milloin valitus on jätetty, milloin vastavalitus saapui/ei saapunut ja milloin asia lähetetty hovioikeuteen. Kansiin merkitään myös diaarinumero sekä vastaajan nimi.

OULUN KÄRÄJÄOIKEUS

MR 22 / _____

Syyttäjä/ _____

Käsittelypäivät:

_____	tullut vireille
_____	tyytymättömyyden ilmoitus
_____	valitus jätetty
_____	vastavalitus
_____	lähetetty <u>HO:een</u>

- ✓ Hoviin toimitetaan kopiot päätöksistä ja muuntorangaistusvaatimuksesta. Muut asian asiakirjat toimitetaan hovioikeuteen alkuperäisinä. Asiakirjojen järjestys hovioikeudelle:
 1. Kannet merkintöineen
 2. Valitus
 3. Kopio päätöksestä, uusin päällimmäisenä
 4. Kopio muuntorangaistusvaatimuksesta
 5. Saldotodistukset
 6. Valtakirjat
 7. Tyytymättömyyden ilmoitus
- ✓ Syyttäjänvirastoon toimitetaan päätös tällöin sähköpostilla. Päätökseen tehdään merkintä: "ei lainvoimainen, lähetetty hovioikeudelle".
- ✓ Oikeusrekisterikeskukselle toimitetaan toinen alkuperäinen päätös, johon tehdään myös merkintä: "ei lainvoimainen, lähetetty hovioikeudelle".
- ✓ Jos asia siirtyy korkeimman oikeuden käsiteltäväksi, noudatetaan samaa toimintaperiaatetta kuin jos asia siirtyy hovioikeuden käsiteltäväksi.

4.7 Arkistointi

- ✓ Sakonmuuntoasiakirjat arkistoidaan diaarinumerojärjestyksessä. Asiakirjoja säilytetään 10 vuotta.
- ✓ Asiakirjojen arkistointijärjestys:
 1. Päätös
 2. Muuntorangaistusvaatimus
 3. Saldotodistukset
 4. Tyytymättömyyden ilmoitus
 5. Tyytymättömyyden ilmoituksen peruutus
- ✓ Jos sakonmuunto siirtyy hovioikeuden käsiteltäväksi, käräjäoikeuden arkistoon tulee vain alkuperäinen päätös ja kopio muuntorangaistusvaatimuksesta.

5 INFO

- ✓ Sakonmuuttopäivät löytyvät verkkolevyiltä.

> Verkko > valtion.fi > Yhteiset tiedostot > KO > OULU > 3_Notaarikanslia > SAKONMUUNNOT > Sakonmuuttopäivät

Nimi	Muokauspäivä	Tyyppi	Koko
 Sakonmuuttopäivät 2022.pdf	21.9.2021 13.49	PDF Document	397 kt
 Sakonmuuttopäivät-2021.pdf	24.9.2020 13.39	PDF Document	246 kt
 Sakonmuuttopäivät-2020.pdf	25.9.2019 14.35	PDF Document	700 kt
 Sakonmuuttopäivät-2019.pdf	30.8.2018 15.01	PDF Document	719 kt
 Sakonmuuttopäivät-2018.pdf	26.9.2017 14.25	PDF Document	41 kt
 Sakonmuuttopäivät-2017.pdf	29.9.2016 15.38	PDF Document	100 kt

- ✓ Jos vastaaja ei muista käsittelypäivää, hän voi tiedustella päivän Oikeusrekisterikeskuksesta.
- ✓ Sakon maksua varten vastaaja voi olla yhteydessä Oikeusrekisterikeskukseen. Oikeusrekisterikeskuksen yhteystiedot ovat, sähköposti: oikeusrekisterikeskus@om.fi ja puhelinnumero: 029 56 65662.